

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

KUTSU VETOKOIRARETKELLE VILLAKOPPIIN

- Tuoteideasta ohjelmapaketiksi

TEKIJÄ: Marjo Mälkönen

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä Marjo Mälkönen	
Työn nimi Kutsu vetokoiraretkelle villakoppiin -Tuoteideasta ohjelmapaketiksi	
Päiväys	9.3.2015
Sivumäärä/Liitteet	56
Ohjaaja Pirkko Tenkama	
Yhteistyökumppanit Hirvilahden koulu, Minna Canthin koulun Tekevä- ja Silta-luokat	
<p>Opinnäytetyön taustalla on tekijän pitkäaikainen harrastus valjakkokoirien parissa sekä ohjaamiskokemukset koulunkäynninohjaajana. Käsityöt ja taide sekä ekologisuus ovat olleet aina merkityksellisiä tekijän elämässä. Kauneus ja luonto inspiroivat ja toimivat voiman antajina.</p> <p>Työn aiheena ja tavoitteena on ideasta tuotteeksi muovautunut ohjelmapaketti, joka sisältää kierrätysvillavaatteista valmistetun pikkumökin eli villakopin, PowerPoint-esityksen rekikoirista sekä ohjelmaa lapsille ja nuorille. Koppi on liikuteltava ja sen sisällä voi kuunnella valjakko-maailman ääniä. Prosessin aikana tekijä on verkostoitunut eri yhteistyötahojen kanssa. Koppi on tarkoitettu elämykseksi kaikenikäisille ja sen tarkoituksena on toimia sosiokulttuurisena innoittajana ja kannustaa käsillä tekemiseen sekä herättää kiinnostus kierrätysmateriaalien käyttöön.</p> <p>Opinnäytetyön prosessi ideasta arvioiduksi ohjelmapaketiksi etenee Pirkko Anttilan realistisen evaluaatioprosessin mukaisesti yhdessä monialaisen asiantuntijajoukon kanssa.</p> <p>Tekijä toteuttaa alkuidean kopista 1/3-kokoiseksi pienoismalliksi ja valmistaa ison villakopin pienoismallin pohjalta. Pienoismallin ja ison villakopin seinämateriaaleina on käytetty kierrätysvillavaatteita. Villakopin ohella on suunniteltu ohjelmapaketti monialaiseksi oppimiskokonaisuudeksi Hirvilahden päiväkotiin ja kouluun sekä Tekevä- ja Silta-luokkiin Minna Canthin kouluun joustavan perusopetuksen tarpeita varten.</p> <p>Ohjelmapakettia on kokeiltu koulu- ja päiväkotivierailuilla Hirvilahdessa ja Tekevä- ja Silta-luokissa. Vierailuissa on kerätty käyttäjäkokemukset kirjallisesti ja suullisesti lapsilta, nuorilta ja aikuisilta.</p> <p>Opinnäytetyön päätösosassa pohditaan ohjelmapakettia yrittäjän näkökulmasta, tavoitteiden toteutumista, yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa ja miten lähteä viemään ohjelmapakettia eteenpäin.</p>	
Avainsanat Asiasanat: elämyspedagogiikka, kierrätys, koiravaljakko, ohjelmapaketti, yhteistoiminnallisuus	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author Marjo Mälkönen			
Title of Thesis An invitation to a sled dog trip - From a product idea to a programme package			
Date	9.3. 2015	Pages/Appendices	56
Supervisor Pirkko Tenkama			
Partners Hirvilahti school, Tekevä and Silta classes at Minna Canth school			
<p>Abstract</p> <p>The background of this thesis is a long-term hobby with sled dogs and work as a special needs assistant at school. Crafts and arts as well as ecological things have always meant a lot for the author. Beauty and nature inspire and give strength.</p> <p>The topic and objective of the thesis is a programme package which originated from an idea of the writer. The programme contains a wool cabin made of recycled woollen clothes, a Power-Point presentation of Siberian huskys and some activities for children and youngsters. The cabin is movable and you can listen to the sound of sled dogs inside. The author has networked with different specialists during the process.</p> <p>The cabin is made to be an experience for people of every age. It is intended to work as a soci-cultural inspirer and to encourage people to make things by hand and use recycled materials. The process from an idea to an evaluated programme package follows with Pirkko Anttila`s realistic evaluation process working together with a group of different specialists.</p> <p>The author achieved the first idea of the cabin by making a 1/3 scale model of the cabin and created the big woollen cabin based on the scale model. Recycled wool clothes were used as a material for the woollen walls.</p> <p>The programme package was designed along with the wool cabin as a multi-disciplinary study module for Hirvilahti school and kindergarten and for Tekevä and Silta classes in Minna Canth school for the needs of flexible basic education.</p> <p>The programme package was tested both in the both places. The user experiences were collected in writing and orally from children, youngsters and adults.</p> <p>In the end of the thesis the author pondered programme package from the entrepreneurs point of view, how the aim was achieved, co-operation with different specialists and how to continue work in the future</p>			
Keywords: co-operation, dog sled, experiential pedagogy, programme package, recycling			

Lumihiutaleet leijuvat
alas tummalta yötaivaalta.
Käpäläni juoksevat kuin itsestään hangessa,
Minä läähätän ja viiksikarvoissani on kuuraa.
Valjakko seuraa perässäni
ja siitä nousee höyryä.
Hengitän talvi-ilmaa ja vetokoiran sydämeni on pakahtua.

Kuva 1. Tunnelmaruno

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	7
1.1	Työn tausta ja tarkoitus.....	7
1.2	Käsityön ja taiteen merkitys.....	8
1.3	Luonto ja kauneus inspiroivat	10
1.4	Kehittämistehtävänä villakoppi-idean tuotteistaminen ohjelmapaketiksi.....	11
1.4.1	Tuote-idean mallintaminen	14
1.4.2	Ohjelmapaketin tavoitteet ja kriteerit.....	14
1.4.3	Yhteistyökumppaneiden tarve ja suunnitelma verkottumisesta.....	14
1.4.4	Arviointisuunnitelma	15
2	ALKUIDEAN MALLINTAMINEN PIENOISMALLIKSI.....	15
3	ISON VILLAKOPIN VALMISTUS PIENOISMALLIN POHJALTA.....	20
3.1	Runko	21
3.2	Villaseinät ja katto	24
3.3	Kopin kokoaminen ja päällystys.....	28
3.4	Viimeistely.....	30
4	OHJELMAPAKETIN SUUNNITTELU MONIALAISEKSI OPPIMISKOKONAISUUDEKSI	31
4.1	Hirvilahden koulun ja päiväkodin ohjelman suunnittelu	32
4.2	Tekevä- ja Silta-luokkien ohjelma joustavan perusopetuksen tarpeita varten	33
5	OHJELMAPAKETIN KOKEILEMINEN KOULUVIERAILUILLA	34
5.1	Vetokoiraretken toteuttaminen Hirvilahden koulussa.....	35
5.2	Vetokoiraretken toteuttaminen Tekevä- ja Silta-luokilla Minna Canthin koulussa .	37
6	KÄYTTÄJÄKOKEMUKSET JA ARVIOT VIERAILUSTA.....	40
6.1	Hirvilahden koulun ja päiväkodin käyttäjäkokemukset ja arviot.....	41
6.2	Tekevä- ja Silta-luokan käyttäjäkokemukset ja arviot.....	42
7	POHDINTA.....	45
7.1	Ohjelmapaketti yrittäjän näkökulmasta	45
7.2	Tavoitteiden toteutuminen.....	46

7.2.1 Elämyksen kokeminen ja innostuminen.....	46
7.2.2 Kopin käytettävyys, esteettisyys ja tunnelma.....	47
7.3 Yhteistyö eri ammattilaisten kanssa.....	48
7.4 Mitä tästä eteenpäin?.....	48
LIITE 1:.....	54
LIITE 2.	54
LIITE 3.	55
LIITE 4.	56

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheen valintaan ovat vaikuttaneet aiemmat kokemukseni työelämässä ja harrastuksissa. Alkuideana oli halu tehdä oma iso näyttelyteos, jonka aiheena olisi rekikoirankoppi. Halusin käyttää vanhoja villapaitoja kopin seinämateriaaleina. Idea tuli voimakkaasti mieleeni jo syksyllä 2012 aloitellessani opintoja. Ajatus juuttui mieleeni ja aiheutti tarpeen toteuttaa teos.

Alussa ajattelin teosta pelkästään liikuteltavaksi näyttelyksi. Halusin suunnitella kopin elämykseksi heille, jotka eivät välttämättä pääse oikeasti kokemaan koiravaljakoretken tunnelmaa. Aihetta tarkemmin pohtiessani tavoitteeksi tuli suunnitella kokemuksellisen kopin lisäksi vierailu, johon olisi liitetty asiakkaan kanssa suunniteltu ohjelmapaketti. Tämä raportti kuvaa ohjelmapaketin suunnittelun ja valmistuksen sekä koekäytön vaiheita.

Haluan kiittää perhettäni tuesta ja kannustuksesta koko pitkän prosessin aikana sekä seminaariryhmääni, joka auttoi minua viimeistelemään opinnäyteraporttini.

1.1 Työn tausta ja tarkoitus

Olen ammatiltani koulunkäynninohjaaja ja toiminut työssä vuodesta 2001, pääasiassa haastavien nuorten kanssa Tekevä- ja Silta-luokissa. Tällaisilla nuorilla on erilaisia ongelmia koulunkäynnissä ja omassa elämänhallinnassaan (Savolainen 2010, 26-35). Mielestäni työni tavoite ja tarkoitus soveltuvat hyvin muun muassa tällaiselle oppilasryhmälle.

Kuopiossa on toiminut Tekevä- ja Silta-luokat vuodesta 1993. Luokat on perustettu alun perin syrjäytymisvaarassa oleville peruskoulun 9.- ja 10.-luokkalaisille. (Kuopion koululaitos 125 vuotta.) Tällä hetkellä kyseiset luokat kuuluvat joustavan perusopetuksen piiriin. Näissä luokissa käytetään toiminnallista ja elämyksellistä opetusta työpaikkajaksolla ja elämuskasvatuksellisilla leireillä. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö, 2010.)

Olen opiskellut elämyspedagogiikkaa 2000-luvun alussa. Elämyspedagogiikassa kasvatuksen arvoperustaan kuuluvat pää, sydän ja käsi. Nämä arvot miellän omik-

seni omassa oppimisessa sekä ohjaamisajattelussa. Pää tarkoittaa muun muassa toimintaa, itsensä toteuttamista, mielikuvitusta ja vastuuta. Sydän sisältää esimerkiksi suvaitsevuu-den, huumorin, rohkeuden ja yhteisöllisyyden. Käsi tarkoittaa seikkailullisuutta, taitavuutta, auttamisen halua ja voimaa monen muun piirteen lisäksi. (Telemäki 1998, 18-19.) Kannatan tekemällä ja kokeilemalla oppimista.

Nykyinen työpaikkani on Hirvilahden pienessä kyläkoulussa, jossa on 26 oppilasta. Koska minulla on työelämän kautta yhteys Hirvilahden kouluun, valitsin sen yhteistyötahoksi. Toiseksi kouluksi valitsin Minna Canthin koulun Tekevä- ja Silta10-luokat. Olen toiminut näissä luokissa 11 vuotta ohjaajana. Haluan kiittää Hirvilahden koulun ja päiväkodin henkilökuntaa sekä Minna Canthin koulun Tekevä- ja Silta10-luokkien henkilökuntaa mahdollisuudesta päästä kokeilemaan ohjelmapakettia lasten ja nuorten kanssa.

1.2 Käsityön ja taiteen merkitys

Käsityöt ja taide ovat kulkeneet elämässäni mukana lähes aina. Olen piirtänyt paljon jo lapsena ja piirtäminen on ollut tärkeä harrastus minulle. Minulla on ikäviä kokemuksia käsityön opetuksesta ensimmäisiltä kouluvuosilta ja kenties siksi aloin harrastaa käsitöitä vasta lukio-ikäisenä.

Olen huolissani ympäristömme tulevaisuudesta. Vaatetusteollisuudessa on pitkään ollut vallalla kertakäyttöajattelu. Vaatteita ostetaan hetken mieli-johteesta ja heitetään saman tien pois. Suomessa päätyi Tilastokeskuksen mukaan v. 2007 kaatopaikoille tekstiiliä noin 90 miljoonaa kiloa (Hinkkala 2011, 12).

Tämä vaikuttaa osaltaan haluuni tehdä käsitöitä ekologisesti ja käyttää mahdollisimman paljon jo olemassa olevaa materiaalia. Osallistuin avoimessa korkeakoulussa opiskellessani *zero waste* -kurssille vuonna 2011. Zero waste tarkoittaa kaavoitustekniikkaa, jossa pyritään minimoimaan vaatteiden leikkauksessa tuleva tekstiilijäte (Honkanen, 2014, 30). Tein tuolloin villapaidasta kolme laukkua. Koristelin villamateriaalin applikoiden ja kankaanpainomenetelmin sekä kirjailuin. Kurssin jälkeen minua on kiinnostanut erilaiset tavat käyttää hyödyksi vanhoja villapaitoja.

Olen tehnyt villapaidan osista laukkujen lisäksi muun muassa sisustustyynyn, taulun pohjia ja koruja. (Kuvat 2.-5.)

Kuva 2. Sisustustyyny villapaidasta

Kuva 3. Vanha sukka taulunpohjana

Kuva 4. Resorista tehty rannekoru.

Kuva 5. Zero waste -laukun koristelua.

1.3 Luonto ja kauneus inspiroivat

Kuva 6. Vetokoiraharrastus

Luonnossa liikkuminen ja retkeily on ollut minulle aina tärkeää. Kotini sijaitsee käytännöllisesti katsoen metsässä ja minulla on lähellä mielipaikkoja, joita katsastan säännöllisesti. Koen yhteyttä luontoon ja uskon luonnon eheyttävään voimaan (Heiskanen ja Kailo 2006). Siperianhuskyja meillä on ollut mieheni kanssa parikymmentä vuotta ja olemme kasvattaneet kuusi omaa pentuetta. Pidämme vetokoiria vain harrastukseksi, ainakin toistaiseksi. (Kuva 6.)

Huskyjen kanssa puuhaillessa luonto ja retkeily yhdistyvät mukavasti. Pidän kuuraisista ja lumisista talvipäivistä ja talven merkitys on minulle tärkeä harrastuksenkin vuoksi. Ilmastonmuutos kuitenkin uhkaa suomalaista talvea ja vaarana on talvien muuttuminen vetisemmiksi ja lauhemmiksi (Ilmasto-opas).

Luonto ja kauniit asiat antavat minulle voimia ja inspiraation lähteitä. Kuljen usein metsässä tai ajelen pyörällä kamera kaulassa. Kuvaaminen on minulle tärkeä väline ilmentää tunteitani ja kiintymyksen kohteitani. Esittelen kuviani Instagramissa ja tekemiäni töitä omassa blogissa. Huomiotani herättävät kauniit värit ja kuviot sekä luonnon alati vaihtuvat sävyt vuodenaikoinen. (Kuva 7.)

Kuva 7. Inspiraation lähteitä

1.4 Kehittämistehtävänä villakoppi-idean tuotteistaminen ohjelmapaketiksi

Opiskeluaikana olen miettinyt paljon sijoittumistani muotoilun työmarkkinoille. Ohjausala ja taiteellinen työ ovat vuorotelleet mielessäni. Haasteenani on osata ajatella kaupallisesti.

Opiskellessani avoimessa korkeakoulussa tutustuin *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia* -julkaisuun ja sieltä mieleeni jäivät kulttuurin moninaiset vaikutukset ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Ihmistä voidaan lähestyä erilaisin kulttuurin keinoin ja vaikuttaa näin myönteisesti arjessa jaksamiseen. Esimerkiksi sosiokulttuurisen innostamisen menetelmät tähtäävät luovuuden ja osallistumisen kannustamiseen. Nämä menetelmät sopivat koulu-, nuoriso-, sosiaali- ja terveyskentille. (Liikanen 2010, 39.)

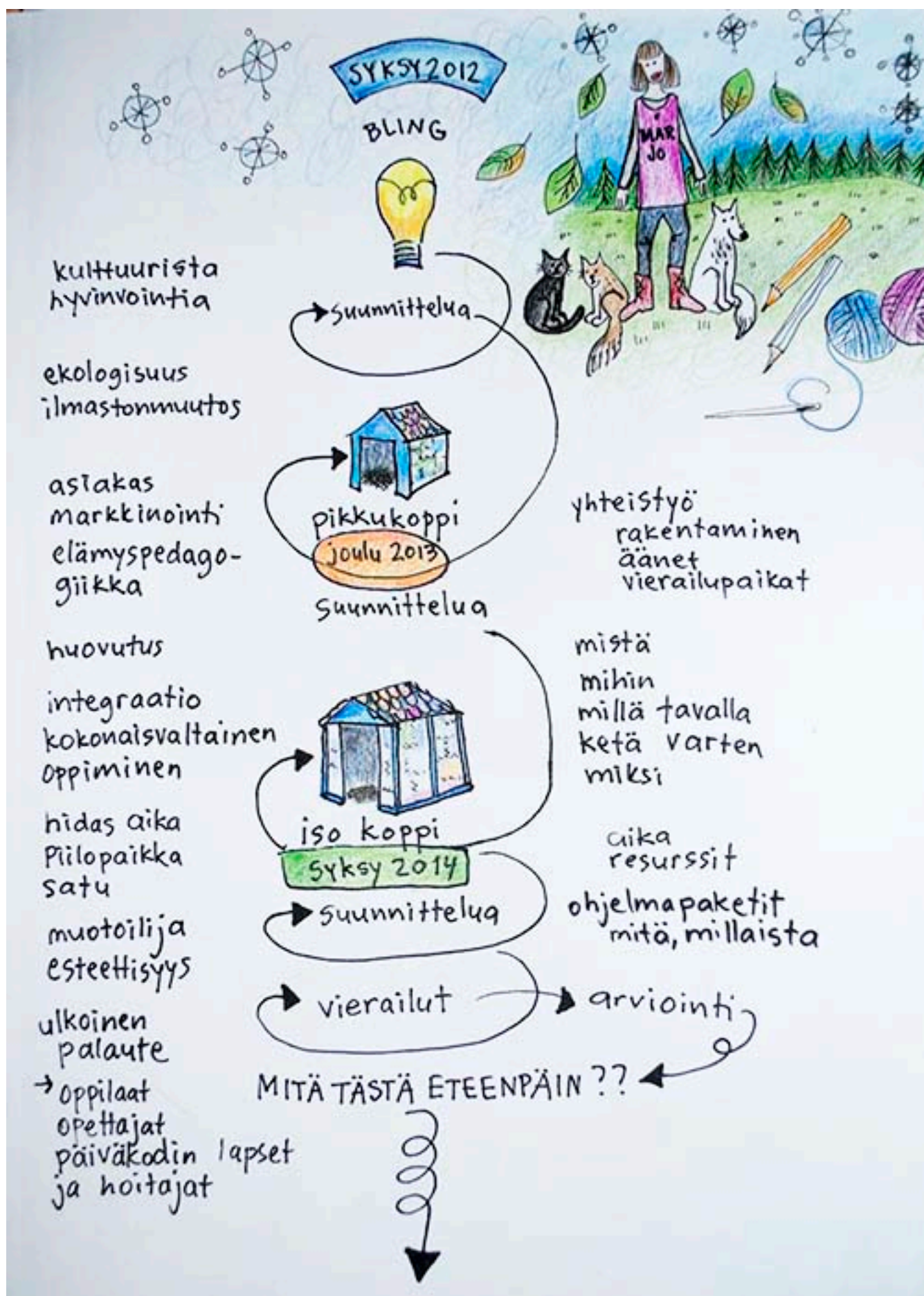
Vähitellen opinnäytetyössäni alkoivat yhdistyä edellä kuvatut, minulle tärkeät periaatteet ja toiminnot: käsityö ja taide, luonnon ja kauniiden asioiden inspiroiva voi-

ma, luonnossa liikkuminen ja pitkäaikainen vetokoiraharrastus, ekologinen elämäntapa ja kierrätys, ympäristökasvatus, ekopsykologia, perinnetieto sekä -taito.

Opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella ja valmistaa palvelukonsepti, johon sisältyy alkuperäinen ideani elämyksellisestä rekikoirankopista, villaisten kierrätysmateriaalien käyttö, tietopaketti siperianhuskyistä, koiravaljakkoretken äänimaisema ja käyttäjille räätälöityä toimintaa, esimerkiksi huovuttamista. Koppivierailuni voisi innostaa nuoria käsityön tekemiseen, luonnon ja kulttuurin ymmärtämiseen ja arvostamiseen.

Opinnäytetyön prosessi etenee Anttilan (2007) teoksessa *Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämissyö* esitellyn tutkimusotteen periaattein. Siinä tavoitteena on toiminnasta kerätyn tiedon hyödyntäminen välittömästi "tässä ja nyt" -periaatteella ja mahdollisuuksien mukaan myös siirtäen sekä tietoa että kokemuksia muihin vastaaviin hankkeisiin.

Seuraavassa kuviossa on mallinnettu opinnäytetyön prosessi realistisen evaluaation periaattein, jotta lukija saa kokonaiskuvan prosessista jo raportin alussa. (Ks. Anttila 2005, 463; Anttila 2007, 88; Kuva 8.)

Kuva 8. Opinnäytetyön prosessi ideasta ohjelmapaketiksi

1.4.1 Tuote-idean mallintaminen

Pienessä kopissa kokeilin miltä ajatukseni ja ideani näyttävät konkreettisesti. Toteutin alkuidean kopista rakentamalla 1/3 pienoismallin kopista, jossa sain muokata villamateriaalia eri tavoin ja etsiä sopivan tavan kiinnittää materiaali. Pienoismalli auttoi hahmottamaan isomman kopin valmistusta ja suunnittelemaan ison kopin materiaalimenekkiä. (Ks. Anttila 2005, 423-427.)

1.4.2 Ohjelmapaketin tavoitteet ja kriteerit

Tavoitteenani on rakentaa puurunkoinen koppi, joka on päällystetty kierrätetyistä villavaatteista tehdyistä tilkkuseinistä. Tilkkuseinien tulee olla irrotettavat ja huollettavat. Koppi on niin iso, että ihminen mahtuu sen sisälle. Sisällä voi istahtaa ja kuunnella korvakuulokkeista tai soittimesta valjakkoretken äänimaailmaa. Haluan kopista sekä esteettisen että kokemuksellisen teoksen. Kopin tulee olla helposti liikuteltava ja käytettävä, jotta sen voi pystyttää monenlaisiin paikkoihin ja sinne tulee mahtua myös pyörätuolilla. Kopissa vieraileva on samalla näkijä ja kokija ja pystyy kenties hetkeksi unohtamaan muun maailman.

Työssäni vien villakopin kouluihin ja päiväkotiin osaksi opetusta. Vierailupaikat ovat Minna Canthin koulun Tekevä- ja Silta-luokat sekä Hirvilahden koulu ja päiväkoti. Minulla on valmiit verkostot kouluihin, joten yhteistyö on helppo järjestää. Tavoitteenani on suunnitelma ohjelmapaketti villakopin yhteyteen ja kokeilla sitä näissä kouluissa. Haluan myös innostaa ihmisiä käyttämään käsitoissa kierrätysmateriaaleja.

1.4.3 Yhteistyökumppaneiden tarve ja suunnitelma verkottumisesta

Ohjelmapaketin suunnittelussa, valmistuksessa, koekäytössä ja arvioinnissa tarvitaan asiantuntijuutta monessa asiassa: rungon rakentamisessa, äänimaailman tekemisessä ja koekäyttöpaikkojen saamisessa. Onnekseni minulla on jo yhteyksiä eri alojen asiantuntijoihin ja he kiinnostuivat pilottityöstäni. Halusin koppini yhteyteen valjakkokoiran äänimaailman kuunneltavaksi. Innoitus äänimaailmaan tuli syksyllä 2013 kuunnellessani You Tubesta virtuaalista parturissa käyntiä (Virtual barber shop 2007). Kokemus oli mainio ja halusin omaan äänitykseen samanlaista toden

tuntua. Tein äänitykset keväällä 2014 valjakkoretkellä Kilpisjärvellä ja ne muokkasi äänimaailmaksi musiikin kandidaatti Matti Strahlendorff. Sovin Matin kanssa yhteistyöstä jo vuoden 2013 syksyllä kertoessani hänelle opinnäytetyöni aiheesta. Pyysin avukseni samoihin aikoihin puutyön artesaani Saara Heikkistä tekemään runko-osat koppeihin. Kyselin kopin mitoituksesta neuvoja esteettömyyskartoittaja Seppo Lindewallilta heti suunnittelun alkuvaiheessa. Hänen avullaan varmistin, että esimerkiksi oviaukosta tulisi sopivan kokoinen myös mahdollisesti pyörätuolilla liikkuville asiakkaille. Suuri kiitos arvokkaasta avusta yhteistyökumppaneille.

1.4.4 Arviointisuunnitelma

Villakoppi koekäytetään kouluissa ja päiväkodissa osana ohjelmapakettia. Palautteet ohjelmapaketin sisällöstä kerätään lapsilta ja nuorilta kyselylomakkein ja kirjaamalla suulliset palautteet muistiin. Koulujen ja päiväkodin yhteistyöhenkilöiden kanssa käydään arvioivaa keskustelua ohjelmapaketin toimivuudesta vierailujen päätteeksi.

2 ALKUIDEAN MALLINTAMINEN PIENOISMALLIKSI

Päätin rakentaa ensin pienoismallin konkretisoimaan ajatuksiani: Miltä alkuidea todellisuudessa näyttää? Samalla ymmärtäisin paremmin myös suuren kopin tekemiseen liittyviä vaatimuksia ja laadunkehittelyä yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.

Aloitin pienoismallin valmistuksen vahvan visioni ohjaamana. Mielessäni oli voimakkaasti talvi ja muut vuodenajat. (Kuva 9.) Olen luonteeltani tekemällä oppija ja keikelen mielelläni uusia tekniikoita käsitöissä. Ryhdyn nopeasti toimeen ja haluan saada tuloksia aikaan.

Kuva 9. Alkuvaiheen luonnos ideasta

Kuva 10. Suomen vuodenaajat

Minua kiinnosti kokeilla erilaisia tekniikoita villaseinien koristelussa ja inspiraation sain Suomen luonnosta vaihtuvine vuodenaikoinen. (Kuva 10.) Minusta on hienoa seurata vuoden kulkua ja kuvaan mielelläni luontoa. Ajatuksenani oli kirjoa ja huovuttaa vuodenaajat sopivan värisiin villatilkkuihin, joita leikkasin keräämästäni villamateriaalista. (Kuva 11.)

Kuva 11. Neulahuovutin, painoin, kirjoin ja applikoin vuodenaajat erivärisistä villapaloista ommeltuihin seinäkappaleisiin.

Vanhat pärekatot ovat mielestäni kauniita ja mietin miten saisin samanlaista vaikutelmaa koppini kattoon. Keksinkin, että villasukkien resorit näyttävät pärekatolta, kun ne asettelee vierekkäin pärekaton päreiden tapaan. (Kuva 12.) Ompelin resoreita vanhan villapaidan kappaleisiin ja niittasin valmistuneet kattopalat kattokehikkoon kiinni.

Kuva 12. Sukan varret mielyivät pärekatoksi.

Saara Heikkinen teki rungon vanhoista puulistoista ja vanerinpalasta. Valmiin rungon maalasin kotoa löytyneellä maalilla tähteillä, jonka väri miellytti minua ja tuntui koppiin sopivalta. (Kuva 13.)

Kuva 13. Pienoismalli valmiina ja maalattuna.

Pienoismallista tuli hyvä kokeilu siitä, miten huopunutta villaneulosta voi koristella eri tavoin. Kokeilusta saamaani tietoa ja näytteitä voin käyttää esimerkiksi pitäessäni huovutuskursseja ohjelmapaketin osana. Tein vuodenajat villaseiniin eri tekniikoilla värikkääksi kokonaisuudeksi. (Kuvat 13. ja 14.)

Kuva 14. Valmis pienoismalli. Huopakoppi on näyte kierrätysvillan materiaalisteknisistä ja ilmaisuvoimaisista mahdollisuuksista.

Pienen 1/3-kokoisen kopin valmistaminen oli mielestäni tarpeellista. Kun kokosin villaseinät pieneen koppiin ymmärsin, että ison kopin seiniin täytyisi varata kolme kertaa enemmän materiaalia ja myös enemmän aikaa tehdä koppia. Pienen kopin villaseiniin tarvitsin vain muutamia villapaidan paloja, mutta isoon koppiin täytyisi hankkia useita kokonaisia villapaitoja. Kiinnitin yhden villaseinän liimaamalla ja niittaamalla runkoon. Kun ajattelin asiaa tarkemmin, päätin kiinnittää villaseinät tarra- nauhoilla runkoon. Näin villaseinät voi irrottaa kuljetuksen ajaksi, jolloin ne pysyvät puhtaampina eivätkä mene rikki kuljetuksessa.

Villaseinistä on mahdollista tehdä millaisia taideteoksia tahansa käyttämällä materiaalina villapaitojen lisäksi esimerkiksi huovutusvillaa tai kierrätysturkista. Erilaisilla väriyhdistelmillä koppiin voi luoda monenlaista tunnelmaa.

Vakuutuin siitä, että iso mökki kannattaa rakentaa. Seinien kokoaminen tilkuista ja niiden työstäminen eri menetelmin oli minulla samalla hidasta aikaa ajatella. Leena K. Kaukisen sanoin: ”Me tarvitsemme hidasta aikaa ja hidasta ajattelua sekä ongelmanratkaisuun että luovuuteen.” (Kaukinen 2009, 8.)

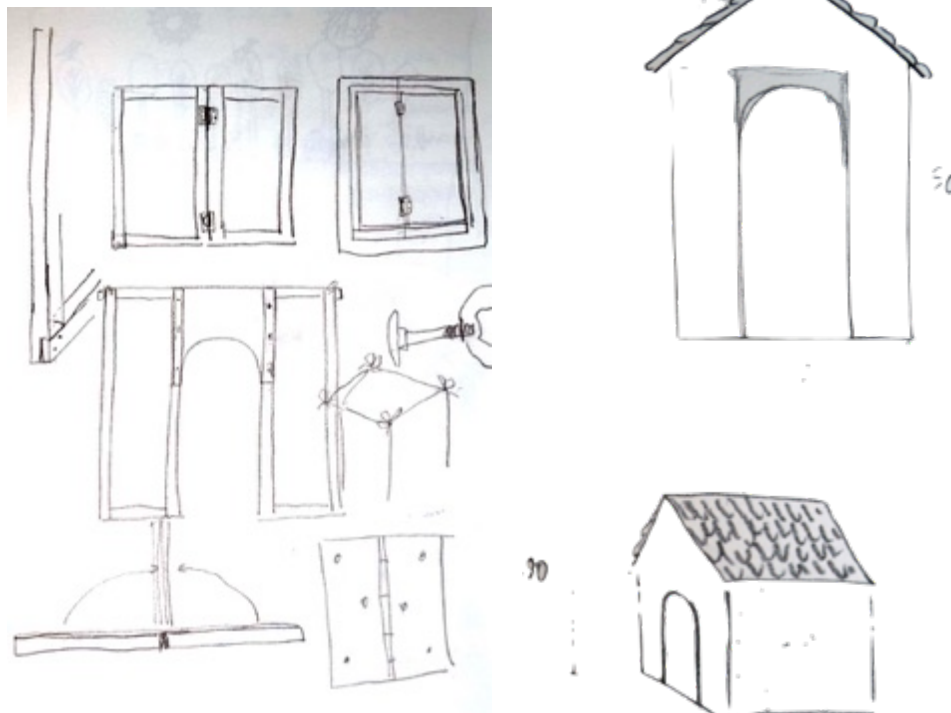
3 ISON VILLAKOPIN VALMISTUS PIENOISMALLIN POHJALTA

Dokumentoin ison kopin rakentamisen tarkasti, jotta itselleni jäisi selvä käsitys rakennusvaiheista. Ajattelin, että näiden vaiheiden taltioimisesta on hyötyä: koppia voisi esimerkiksi käyttää tarjoamani ohjelmapaketin aiheena kansalaisopistossa tai kouluissa. Koulussa kopin ympärille voisi integroida eri oppiaineita ja opiskella tekemisen kautta. Valjakkomaailman voi yhdistää esimerkiksi biologiaan, äidinkieleen, maantietoon, historiaan, liikuntaan, käsitöihin ja kuvaamataitoon.

Ymmärsin pienoismallia rakentaessani, että tulisin tarvitsemaan paljon villavaatteita villaseinien valmistukseen. Huomasin, etten voi tällä kertaa jatkaa vuodenaikateemaa seinien tekemisessä, koska juuri tietyn värisiä villapaloja olisi hankala saada isoa määrää. Ajattelin tyytyä tässä hankkeessa niihin, mitä pystyn keräämään ja päätin tehdä kokonaisuudesta mahdollisimman kauniin yhdistelemällä villapaloja sopivasti toisiinsa. Yhtenä vaihtoehtona haluttujen sävyjen saamiseksi voisi olla villapalojen värjääminen esimerkiksi kasviväreillä. Värjäyskurssi olisi mahdollista yhdistää myös ohjelmapaketin osaksi.

Kopin mittojen määräytymiseen vaikutti se, että aikuinen ihminen pystyisi seisomaan mökissä ja pyörätuoli mahtuisi oviaukosta sisään. Mielestäni aikuisen tulisi mahtua kopin sisälle muutaman lapsen kanssa istumaan. Lisäksi koppi pitäisi voida koota, purkaa ja siirtää helposti. Perheessäni on Volkswagen transporter, johon runko juuri mahtuisi. Analysoimme Seppo Lindewallin kanssa kopin tilan tarvetta esteettömyyden näkökulmasta. Kopin korkeudeksi tuli näin ollen 180cm ja oviaukon leveydeksi 80cm. Tavallinen sähköpyörätuoli on 73 - 75cm leveä. Seppo Lindewallin mukaan kopin sopiva leveys on 130 cm ja pituus 150cm. (Lindewall 2013-11)

Asiantuntijatiimin käsitys kopin koosta ja rakenteesta vahvisti oman mielikuvani. (Kuvat 15.-16.)

Kuva 15. Saara Heikkisen suunnitelma materiaalis-teknisistä ratkaisuista ja lujuuslaskelmista .

Kuva 16. Oma luonnos kopista.

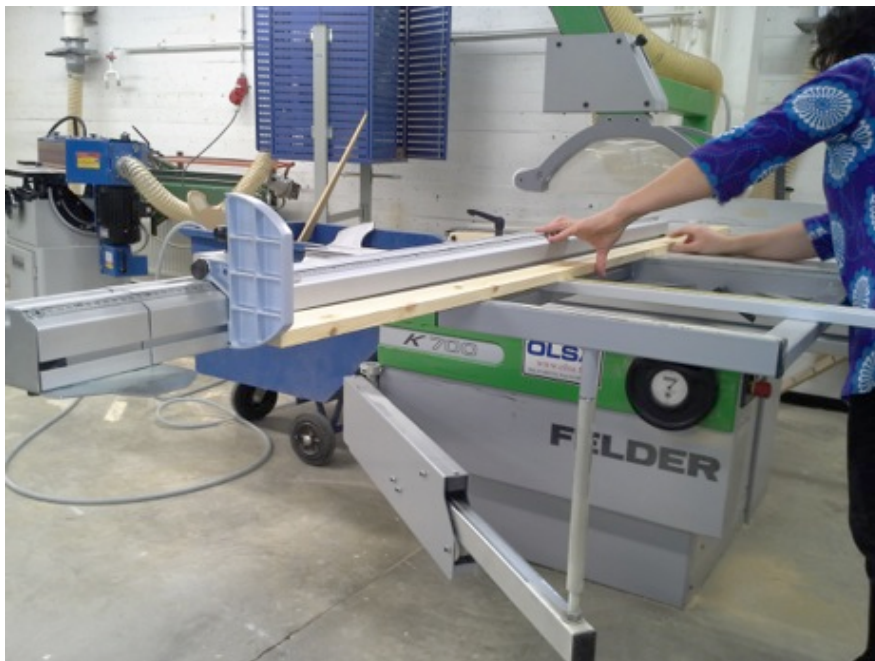
3.1 Runko

Suunnittelin rungon yhdessä Saara Heikkisen kanssa vuoden 2013 lopulla. Saara valmisti rungon osat ja katon. Runkoon laitettiin saranat, jotta koppi olisi helppo koota ja siirtää paikasta toiseen.

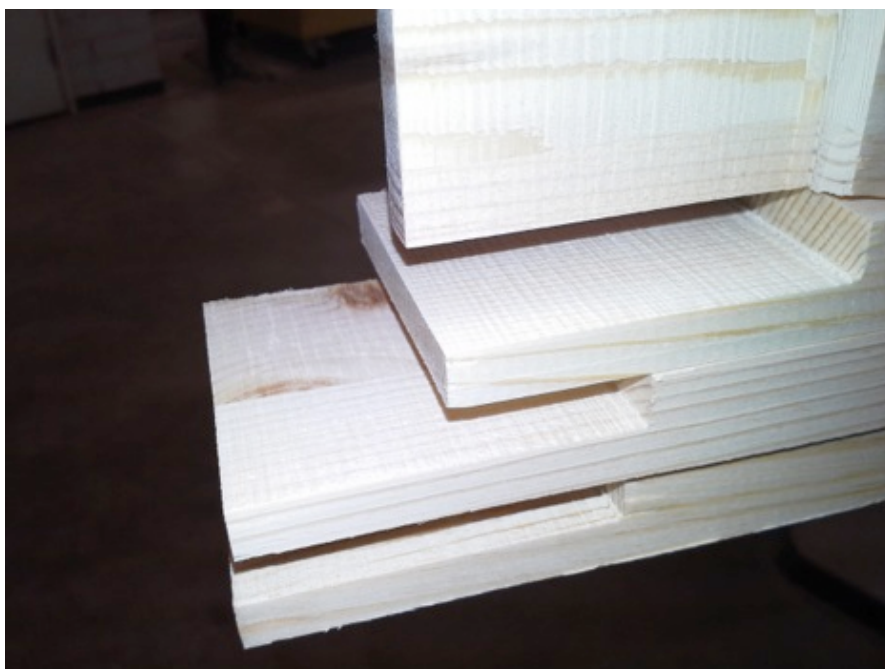
Rungon materiaalina on mäntyliimapuulevy ja katto on tehty 4mm vanerista. Liimapuulevy valittiin rungon materiaaliksi, koska se ei väännä. Saara Heikkisen mukaan mäntyliimalevy valmistetaan kotimaisista harvennushakkuupuista, joten se on suhteellisen ekologinen materiaali, vaikkakin siinä on vähän liimaa. Puufinon Liimapuukäsikirjan mukaan liimapuu ei kuormita ympäristöä elinkaarensa aikana ja valmistukseen käytetty liimamääräkin on vähemmän kuin yksi painoprosentti. (Vesänen ja Viljakainen 2014,17.) Liimalevyä kului 7 pakettia. Yhdestä paketista saa 3 lautaa. (Kuva 17.)

Vaneri on kohtuullisen kallista materiaalia ja mietin myös muita, halvempia vaihtoehtoja, kuten tuulensuojalevy tai kovalevy. Ne ovat kuitenkin heikompi materiaale-

ja kuin 4mm paksuinen vaneri, jota Saara Heikkinen ehdotti rakenteen lujuuden takia. Vaneria täytyi ostaa kaksi isoa levyä, josta jäi jonkin verran tähteeksi muihin projekteihin. 4 mm vaneri soveltui hyvin katon materiaaliksi, koska se ei paina kovin paljoa. Valmis katto taittuu keskeltä kahtia ja on helppo siirtää paikasta toiseen yksinkin.

Kuva 17. Kustakin mäntyliimalevystä sahattiin kolme 6,6cm levyistä lautaa.

Kuva 18. Kaikkien lautojen päihin sahattiin kolot, jotta liitossaumasta tulisi siisti ja kestävä.

Kuva 19. Hiominen tasohiomakoneella.

Kuva 20. Seinäkappale liimauksessa.

Kuva 21. Saranoiden ruuvaus.

Kuva 22. Katon tukirimojen kiinnitys.

kuva 23. Valmis runko ja katto.

Runko maalattiin ympäristöystävällisellä ja kestäväällä Uula-tuotteen Into-kalustemaalilla. Into-kalustemaalilla on vesiohenteista öljymaalia. Se on hiukan kalliimpaa kuin tavalliset muovipohjaiset maalit, mutta Uula-tuote valmistaa maalit luonnollisista raaka-aineista ja värit tulevat aidoista pigmenteistä. (Uula-tuote oy.) Maalasin rungon ja kattovanerin sisäpuolen kahteen kertaan, jotta puupinta peittyi riittävästi.

3.2 Villaseinät ja katto

Otin yhteyttä ystäviin ja opiskelutovereihin muun muassa Facebookin kautta jo keväällä 2014. Sain heiltä villapaitoja, -sukkia ja -lapasia lahjoituksena. (Kuva 24.) Ostin kirpputorilta keväällä myös muutaman villapaidan. Tein villaseiniä kesän aikana ja sain vielä lisää materiaalia pyytämällä ja lähettämällä viestejä ystäville.

Kuva 24. Villamateriaalia

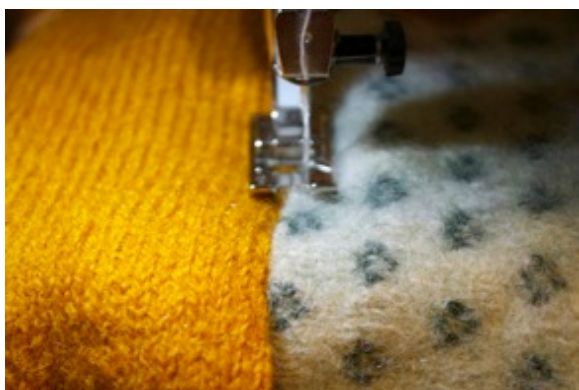
Aluksi huovutin villamateriaalin pesukoneessa 60 asteen pesuohjelmassa. Keskeytin ohjelman tunnin jälkeen, etteivät villat huopuisi liian tiiviiksi ja koviksi. Kaikki vaatteet eivät huopuneet samalla tavalla, sillä osa paidoista ei ollut täyttää villaa. Useissa tehdasvalmisteisissa villavaatteissa on mukana jonkin verran keinokuitua tai niissä käytetty villalanka on käsitelty vanumattomaksi. En rajannut materiaalia kuitenkaan pelkästään puhtaaseen villaan, koska tällöin sitä olisi ollut hankalampi löytää. Joissakin vanhoissa villavaatteissa oli pieniä hiirensyömiä reikiä, mutta en välittänyt niistä. Reiät saavat jäädä näkyviin.

Kuva 25. Villapalojen asettelua

Leikkasin paitojen saumat auki ja poistin resorit. Sen jälkeen sovittelin paloja leikkaamani seinäosion levyisen sanomalehden päälle. Työ oli kuin palapelin tekemistä. (Kuva 25.)

Kuva 26. Palojen ompelu yhteen.

Kuva 27. Neulahuovutuskone

Ompelin ensin kaikki palat koneella yhteen varmuuden vuoksi. (Kuva 26.) Ennen ompelua neulahuovutin reunoja tiiviimmiksi neulahuovutuskoneella. (Kuva 27.) Jotta seinien ompelusaumat olisivat mahdollisimman kestävä, päätin ommella tilkut vielä yhteen myös käsin. Käsin ommeltu pisto tekee pinnasta mielestäni myös kauniin. Valitsin sopivaksi pistoksi aitapiston, jota vahvistin ompelemalla pistojen ylä- ja alaosiin vahvistuspistot (Lahti 1971, 28). Käytin ompeluun jäännöslankoja. (Kuva 28.)

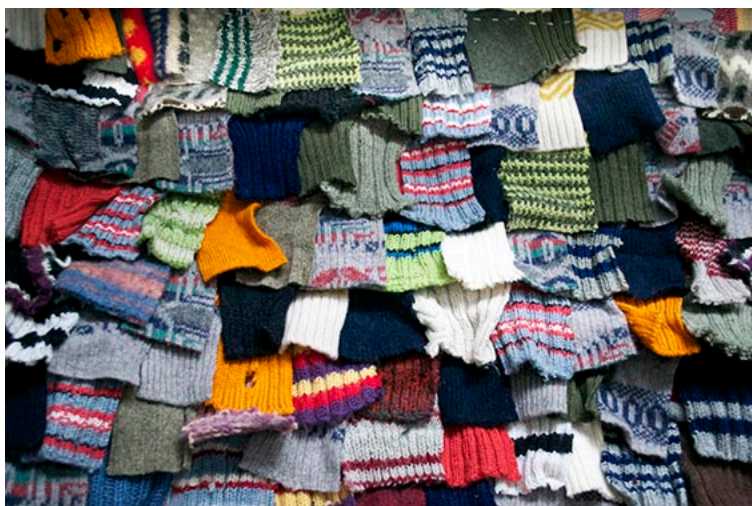

Kuva 28. Aitapisto

Koppiin meni isoja seinäkappaleita 6 kpl ja etupäätyyn kaksi kapeaa palaa.

Minusta pärekatto on kaunis ja halusin samanlaisen efektin myös koppini kattoon. Aluksi ajattelin niitata resorit suoraan kattovaneriin. Päätin kuitenkin ommella ne erilliseen kankaaseen, jonka voisi levittää katon päälle. Kangas olisi helppo laittaa katolle ja ottaa pois ja näin resorikatto pysyisi siistinä kuljetuksen aikana. Aloin keräämään sukia jo 2014 keväällä ja sain niitä lisää pitkin vuotta. Kopin katto on pinta-alaltaan 2,7 neliötä ja vaati todella paljon materiaalia. Käytin sukanvarsien ohella villapaitojen resoreita ja myös villapaitoja, jotka oli tehty resorineuleella. Niistä tuli yhtä hyviä kattopäreitä.

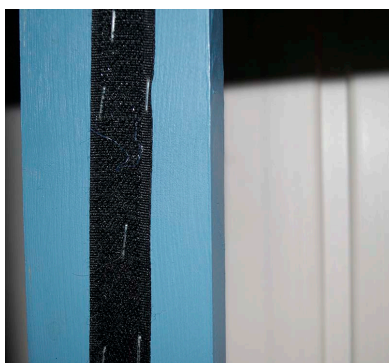
Leikkasin resorit irti sukista ja neulahuovutin helposti rispaantuvien sukkiensa leikkauskohtia, jotta neulos ei lähtisi purkaantumaan. Ompelin palaset siksak-ompeleella tarpeettomaksi käyneeseen sopivan kokoiseen puuvillaiseen päiväpeittokankaaseen kiinni. Lopuksi ompelin joitakin kohtia käsin, jotta palaset asettuisivat kauniisti. Kattoon meni kaiken kaikkiaan 550 villapalaa. (Kuva 29.) Suuri kiitos villamateriaalin lahjoittajille: Johanna Ahonen, Ulla Haapanen, Saara Heikkinen, Arja Jäntti, Päivi Kuoppala, Mia Parma, Kaarina Peräsalmi, Päivi Rönkkö ja Taina Venäläinen.

Kuva 29. Pärekatto ommeltuna.

Pikkukoppikokeilun perusteella kiinnitin villakankaat kopin runkoon tarranauhoilla. Koska koppa on iso, kiinnitykseen meni paljon nauhaa. Tutkin internetin verkkokauppoja ja päädyin virolaiseen Abakhan Fabrics - kauppaan, josta tilasin 28m 2cm levyistä ja 5m 5cm leveää tarranauhaa. 5cm leveä tarranauha mahtuu juuri sopivasti rungon keskellä olevaan tukipuuhun, jolloin ei tarvitse niitata kahta 2cm levyistä nauhaa vierekkäin. 2cm levyinen tarranauha on riittävän leveää kunnollista kiinnittämistä varten muihin runkolautoihin.

Huomasin tarranauhojen kiinnitysvaiheessa, että villapalat tarttuvat hyvin runkoon niitattuun tarranauhaan ilman, että minun tarvitsi ommella pehmeää vastakappaleita villakankaisiin. Ehdin ommella yhden ison ja yhden kapean seinäkappaleen ennen kuin älysin, että riittää kun rungossa on tarttumapinta villakankaalle. Villaseinät pysyivät paremmin myös muodossaan, kun niihin ei tarvinnut ommella mitään. Nauhan ompelu venytti villaseiniä ja hankaloitti kiinnittämistä, kun villaseinät venähtivät liian isoiksi ompelun jälkeen. Tulin siis ostaneeksi liikaa pehmeää tarranauhapolta.

Kuva 30. Runkoon niitattua tarranauhaa.

3.3

Kopin kokoaminen ja päällystys

Koppi on helppo kuljettaa paikasta toiseen, sillä kaksi seinää ovat kiinni toisissaan saranoidella ja menevät näin pienempään tilaan. Seinäosat yhdistetään asettamalla saranat paikoilleen. (Ks. kuva 37 sivulla 35.)

Kuva 31. Rungon kokoaminen.

Kuva 32. Villaiset seinäkappaleet painellaan tarranauhoihin kiinni.

Kuva 33. Kattokankaat levitetään vanerikaton päälle.

Katossa on keskellä sarana, joten se taittuu kahtia ja on helppo kuljettaa. Koska kattokulma on loiva, pysyvät resorit paikoillaan ilman kiinnityksiä.

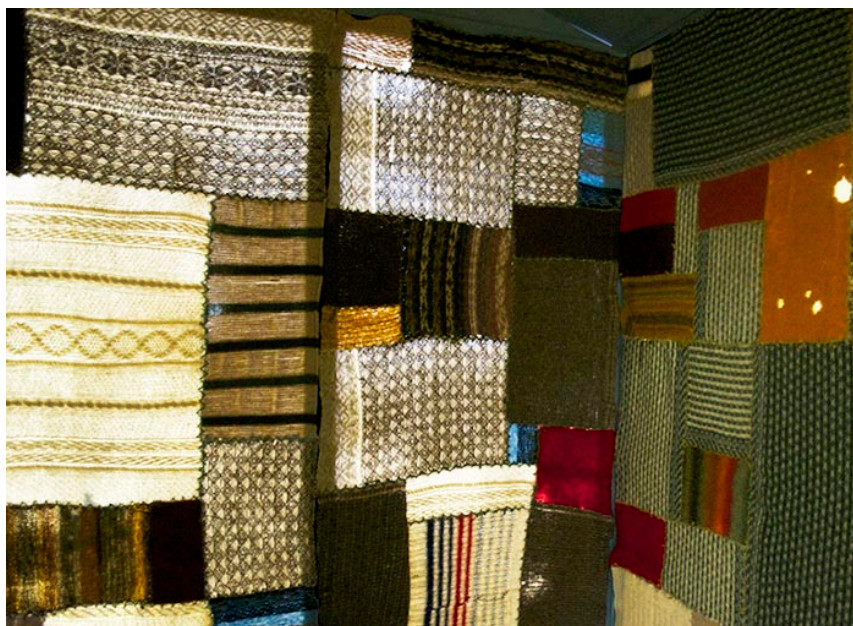
kuva 34. Valmis koppi koottuna ja päällystettynä.

3.4 Viimeistely

Virkkasin jäännöslankakeristäni oviverhon koppiin näkösuojaksi, jotta sen sisällä olisi hämyisempää. (Ks kansikuva.) Virkkasin myös joitakin lumitähtiä ja ompelin niitä seinäkankaisiin kiinni. (Kuva 35.) Kopin sisällä on pehmeä valo, joka tulee villaseinien lävitse. (Kuva 36.)

Kuva 35. Virkattu lumitähti

Kuva 36. Kopin seinät sisältä päin.

Kopin valmistus oli iso projekti. Villaseinien valmistukseen kului paljon aikaa ja materiaalia, mutta onneksi aikataulutukseni oli riittävän väljä. Jos kopin valmistus olisi kansalaisopiston kurssivalikoimassa, voisi se olla kestoaltaan jopa yhden lukuvuoden. Seinäkappaleiden valmistus oli rentouttavaa, lähes meditatiivista aikaa. Oli mukava miettiä värien yhdistämistä ja sommitella eri paloja toisiinsa. Pala kerrallaan seinäkappaleet valmistuivat. Olen todella tyytyväinen valmiiseen koppiin. Siitä tuli juuri sellainen, kuin mielikuvissani olin ajatellut.

4 OHJELMAPAKETIN SUUNNITTELU MONIALAISEKSI OPPIMISKOKONAISUUDEKSI

Ohjelmapaketin suunnittelussa pääajatuksenani oli tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuus kokemukselliseen oppimiseen oppimisympäristössä, jonka voisi integroida eri oppiaineisiin.

Uudistuvassa opetussuunnitelmassa vuodelle 2016 tavoitellaan eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia, jotka toteutuvat oppiaineiden yhteistyönä (Hartikainen 2014, 36). Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa hyödynnetään koulun kaikkea yhteistyötä ja toimintaa muiden toimijoiden kanssa. Tämä edistää laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. (Hartikainen 2014, 34.)

Suunnittelin ohjelmapaketin osaksi kuunneltavaksi äänimaailman, jonka aiheena on rekikoiraretki. Nauhoitin äänimateriaalin pienellä sanelulaitteella keväällä 2014 Kilpisjärvellä. Nauhoitus koostuu useasta lyhyestä osiosta, joissa on tuulen ääntä, koirien haukkua ja läähätystä sekä koirareen suhinaa ajon aikana. Matti Strahlendorff kokosi äänitetyt osat yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. (Liite 2.)

Suunnittelin mustavalkoisen kutsukortin lähetettäväksi kouluihin ja päiväkotiin. Päädyin mustavalkoiseen korttiin, koska väritulostus ei ole ainakaan Hirvilahden koulussa mahdollista. Kutsun avulla oppilaat tiesivät tapahtuman ajankohdan jo edeltä käsin, mutta vierailun ohjelma selvisi vasta tapahtumapäivänä. Tällöin päivän odotukseen liittyi vähän jännitystä. (Liite1.)

4.1 Hirvilahden koulun ja päiväkodin ohjelman suunnittelu

Suunniteltavan ohjelmanpaketin tavoitteena on opettaa lapsille rekikoiratietoa ja antaa heille moniaistinen kokemus villakopissa. Lasten kiinnostus herätetään rekikoiramaailmaan ja sitä kautta luontoon. Tilaisuuteen pyritään luomaan miellyttävä tunnelma.

Suunnittelimme ohjelmaa opettajien Kirsi Tuoriniemen ja Jarkko Ojalan kanssa elokuussa 2014, ollessani töissä Hirvilahden koululla. Esittelin heille ohjelmanpaketti-ajatustani, johon sisältyisi vierailu kopissa, äänimaailma ja yhdessä sovittua ohjelmaa. Pyysin opettajia miettimään millaisesta oheisohjelmasta olisi hyötyä oppilaille. Jarkko Ojala esitti toiveen PowerPoint-esityksestä, joka kertoisi siperianhuskyistä. Esityksen sisältöä voisi hyödyntää esimerkiksi biologian tunnilla. Aikaa tapahtumalle olisi kaksi tuntia. Sopiva paikka villakopille olisi liikunta-salissa, jonne oppilaat voisivat tulla koulunkäyntiohjaajan kanssa pikku ryhmissä.

Keskustelin esikouluopettaja Helena Jauhiaisien kanssa ohjelmasta ja hän toivoi, että vierailuun yhdistettäisiin sadun kertominen. Päiväkodin henkilökunta ehdotti, että etsisin koira-aiheisia kirjoja lapsille luettavaksi. Sovimme, että lainaan kirjastosta erilaisia koirakirjoja päiväkodin lapsia varten. Lasten hoitajat voisivat lukea kirjoja lapsille ja palauttaa kirjat sitten, kun ne on luettu.

Kun omat lapsemme olivat pieniä, lainasin heille useasti Svend Otto Sörensenin(1979) *Poika ja valjakkokoira*-kirjaa. Kirjassa on kuvattu oivallisesti pienen pojan elämää oman valjakkokoiran pennun kanssa Grönlannissa. Tämä kirja sopi mielestäni hienosti koppini aihe maailmaan. Ehdotin kirjan lukemista alaluokissa Kirsi Tuoriniemen oppilaille sekä päiväkodin ja esikoulun lapsille.

Vierailupäiväksi Hirvilahdessa sovimme perjantain 31.10., jolloin koko koulun oppilaille on aamulla yhteinen lukutunti ja olisi mahdollista pitää luokassa huskyesitys kaikille yhtä aikaa. Kuuntelisimme valjakkoäänet ja minä lukisin Svend Otto Sörensenin kirjan alaluokan kanssa pikku ryhmissä kopin sisällä liikuntasalissa. Sitten yläluokan oppilaat kävisivät yksitellen kopissa kuuntelemassa äänimaailman. Sovimme, että olen mukana kertomassa kopista ja laittamassa äänimaiseman kuuluviin.

Suunnittelimme, että tapahtuman jälkeen oppilaat antavat palautteen heille tekemälläni kyselylomakkeella liikuntasalissa. (Liite 3.)

Ohjelma päätettiin järjestää niin, että kutsun koululaisten vierailun jälkeen esikoulu-
laiset paikalle. Heitä on vain 3, joten voin lukea sadun heille kaikille yhtä aikaa ko-
pissa äänten kuuntelun jälkeen.

Päiväkodin lapset tulevat tapahtumaan pienissä ryhmissä. Isommille luen äänimaa-
ilman jälkeen *Poika ja valjakkokoira*-kirjan, mutta taaperoikäisten kanssa kuunnel-
laan yhdessä äänet ja sitten lapset saavat jatkaa kirjojen lukemisella yhdessä las-
tenhoitajien kanssa.

Sovimme ohjaajien kanssa, että saan palautteen lapsilta keskustelemalla ja nau-
hoittamalla keskustelut heti vierailun päätteeksi. Opettajilta saan palautteen suulli-
sesti ja lastenhoitajilta myöhemmin kirjallisesti, sitten kun heillä on aikaa kirjoittaa
palaute.

4.2 Tekevä- ja Silta-luokkien ohjelma joustavan perusopetuksen tarpeita varten

Joustavassa perusopetuksessa korostuvat erilaisten oppimisympäristöjen käyttö ja
toiminnallisuus (Opetushallitus, 2014). Vierailuni toimii mielestäni hyvin juuri toi-
minnallisuutensa vuoksi. Villakoppi tuo tapahtumaan erilaista ulottuvuutta ja toivo-
akseni herättää positiivisia ajatuksia.

Vierailussa on samat tavoitteet kuin Hirvilahdessakin. Lisäksi tavoitteena on opetta-
ja Jukka Onttosen esitys, että ohjaisiin neulahuovutusta luokkien 15 -17 -vuotiaille
nuorille ja että nuoret saisivat huovutuksesta myönteisen kokemuksen, joka innos-
taisi tekemiseen jatkossakin. Kerroin Hirvilahden koulun opettajan Jarkko Ojalan
toiveesta saada esitys siperianhuskyistä ohjelmapakettiin. Esityksen näyttäminen
sopi hyvin myös Tekevä- ja Silta-luokkien opettajille.

Tapahtuma toteutetaan koululla kahtena päivänä, sillä Tekevä on koulussa alkuvii-
kosta ja Silta loppuviikosta. Aikaa yhdelle vierailulle on varattu kaksi tuntia.

Keskustelujemme jälkeen ohjelmasta tuli seuraavanlainen: Aluksi katsomme siperianhusky-esityksen luokassa, jonka jälkeen oppilaat vierailevat kopissa yksitellen kuulemassa äänet. Villakoppi on sijoitettu sille varattuun tilaan, jossa mahtuu myös huovuttamaan pöydän ääressä. Tämän jälkeen ohjaan neulahuovutusta, jonka aiheena voisi olla vaikkapa eläin. Huovutuksen aluksi esittelen työvälineet ja tekniikan sekä lainaamani kirjallisuutta. Tutustun samalla oppilaisiin. Tavoitteena on saada oppilaat kuuntelemaan ja keskittymään PowerPoint-esitykseen. Tavoitteena on myös saada heidät innostumaan huovutuksesta niin että voisivat jatkaa tekemistä koulussa muulloinkin. Innostamisen keinoina käytän omakohtaisia kokemuksia valjakkoharrastuksesta ja tekemäni kopin tunnelmaa ja äänimaailmaa. Kertomukset houkuttelevat lapsiakin kertomaan ja eläytymään. Saan oppilailta palautteen keskustelemalla huovutuksen ääressä.

5 OHJELMAPAKETIN KOKEILEMINEN KOULUVIERAILUILLA

Sovin tapaamisajat Hirvilahden koulun opettajien Kirsi Tuoriniemen ja Jarkko Ojalan sekä päiväkodin lastenhoitaja Anne Raatikaisen sekä esikouluopettaja Helena Rautiaisen kanssa alustavasti jo elokuussa. Tarkensin ajat sähköpostitse ja käymällä vierailupaikoissa etukäteen. Otin yhteyttä Minna Canthin koulun jopo-luokkiin käymällä paikan päällä sopimassa ajat opettajien Jukka Onttosen ja Tommi Saikkosen kanssa. Lähetin kutsun vierailupaikkoihin tulostettavaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Yhteistyökumppanit toimivat opinnäytetyössäni myös reflektointi- ja arviointiryhminä.

Tein kirjallisuusviitteisiin ja kokemuksiini perustuvan esityksen siperianhuskyistä. Kokosin esityksen kuvat pääosin omista koirakuvistani. (Liite 4.)

Ohjelmapakettiin kuuluvan villakopin osien kuljettamista varten tarvitaan pakettiauto. Kuljetin kopin osat ja muut vierailuun liittyvät tavarat omalla pakettiautollamme, johon ne mahtuvat hyvin. Kopin runko on kätevä kuljettaa, kun se menee kahteen taitettavaan osaan. Otin kopin sisustukseksi ja tunnelmaa luomaan mukaan huovuttamani maton, tyynyjä, pehmo-eläimen sekä pienen kynttilälyhdyn paristovaloi-neen.

Sain äänityksen musiikin kandidaatti Matti Strahlendorffilta sähköisessä muodossa internetissä olevasta linkistä. (Liite 2.) Tallensin äänitteen omalle kannettavalle tietokoneelle. Äänite on 11 minuutin mittainen ja nauhoittamani osat liittyvät saumattomasti toistensa perään. Päätin soittaa ääniä toistuvana suoraan omasta kannettavasta tietokoneesta. Tällöin ei tarvitse huolehtia nauhan pysäytyksistä tai uudelleen päälle laittamisesta.

5.1 Vetokoiraretken toteuttaminen Hirvilahden koulussa

Vierailupäivä oli 31.10. klo 8.15. Kävin jo edellisenä päivänä pystyttämässä kopin koulun jumppasaliin, koska minulla ei ollut tarkkaa käsitystä siitä kauanko kopin siirtämiseen ja pystyttämiseen tapahtumapaikalle menee aikaa. Kokemuksen karttuessa ajan arviointi on helpompaa. Aikaa kului puoli tuntia.

Torstaina kopissa kävi jo ensimmäinen käyttäjä. (Kuva 39.) Koulun entinen oppilas, musiikin maisteri Senni Eskelinen käväisi vuoden ikäisen lapsensa kanssa pyynnöstäni arvioimassa koppia ennen tapahtumaa. Sekä lapsi että äiti olivat tyytyväisiä kokemukseen. Samalla virisi uusi yhteistyö. Sain Senni Eskeliseltä kutsun vuoden 2015 Hirvilahden Musiikkileirille kopin kanssa.

Kuva 37. Kopin osat odottamassa kokoamista jumppasalissa.

Kuva 38. Koppi valmiina.

Kuva 39. Ensimmäinen vieras.

Vierailuaamuna kaikki koulun oppilaat olivat kokoontunut alaluokkaan opettajien ja koulunkäynnin ohjaajien kanssa. Kirsi Tuoriniemi kertoi miksi olen paikalla ja esittelin itseni sekä kerroin opinnäytetyöni ohjelmapaketin sisällöstä. Esittelyn jälkeen katsottiin Siperianhuskyn kyydissä -esitys. Oppilaat olivat erittäin kiinnostuneita ja seurasivat esitystä tarkkaavaisesti. He myös esittivät paljon kysymyksiä.

Esityksen jälkeen **1., 2. ja 3.** luokan oppilaat kävivät omina pikku ryhminään koulunkäynnin ohjaajan kanssa jumppasalissa. Aluksi he kiertelivät villakoppia ja kuulostelivat ääniä. Sen jälkeen menimme kopin sisälle ja luin heille *Poika ja valjakko-koira* -sadun. Aluksi oppilaat olivat hieman levottomia, mutta sitten satu imaisi heidät mukaansa. Kaikki kuuntelivat sadun hiljaa seuraten loppuun asti.

Isommat oppilaat kävivät pareittain kopissa ja saivat viettää siellä haluamansa hetken ääniä kuunnellen. Kaikki oppilaat täyttivät palautelomakkeen jumppasalissa ja kirjoitin myös heidän kommenttejaan muistiin.

Esikoululaiset (3 lasta) kävivät opettajansa johdolla kopissa ja luin heille sadun. Samalla kuulosteltiin ääniä ja juteltiin kirjan tapahtumista. Kirjasin lasten ja opettajan kommentit muistiin heti paikan päällä.

Päiväkodin lapset kävivät kahdessa ryhmässä; isommat kuuntelemassa sadun ja pienemmät hoitajien sylissä tunnelmoimassa kopissa. Totesin, että on hankalaa saada palaute lasten puhetta nauhoittamalla, joten tyydyin kirjaamaan kommentit muistiin.

5.2 Vetokoiraretken toteuttaminen Tekevä- ja Silta-luokilla Minna Canthin koulussa

Silta-luokan vierailupäivä oli 4.11. Menin paikalle oppilaiden ollessa ruokatunnilla ja pystytin kopin valmiiksi sille varattuun huoneeseen. Silta-luokalla oli paikalla yhdeksän oppilasta sekä opettaja Tommi Saikkonen ja koulunkäynninohjaaja Jenni Siirilä. Oppilaiden tultua luokkaan katsoimme aluksi siperianhuskyesityksen. Oppilaat olivat kiinnostuneita ja esittivät kysymyksiä sekä seurasivat tarkkaavaisesti.

Ajattelin, että olisi rennompaa tutustua koppiin yhdessä, joten muutin suunnitelmia ja menimme kaikki yhtä aikaa tutustumaan koppiin, joka odotti toisessa huoneessa.

Olin kertonut oppilaille luokassa muotoiluopiskelustani ja kopin tekemisestä. Kun he näkivät kopin, he menivät heti sinne sisälle ja muutama poika jäi sinne pötköttelemään. Kukaan ei naureskellut tai pitänyt koppia lapsellisena, mitä olin vähän pelännyt. Sen sijaan kyseltiin kopin hintaa ja haluttiin ostaa se omaksi liikuteltavaksi kodiksi. Kysymyksiä tuli kopin rakentamisesta ja materiaaleista.

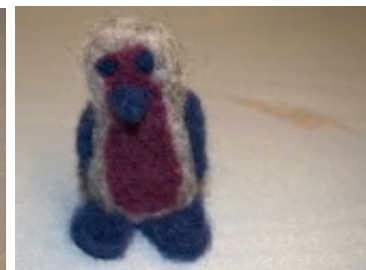
Kuva 40. Koppi Silta- ja Tekevä-luokkien tiloissa.

Huovutus tapahtui samassa huoneessa pöydän ääressä. (Kuva 40.) Olin varannut joitakin neulahuovutusta käsitteleviä kirjoja mukaan. Oppilaat selasivat niitä oma-aloitteisesti. Muutama oli kokeillut aiemmin neulahuovutusta. Näytin esimerkkejä omista neulahuovutuskokeiluista. Opastin oppilaat huovutuksen alkuun ja kaikki tekivät intensiivisesti puolitoista tuntia huovutusta.

Kuva 41. Huovutusta

Oppilaat kysyvät tarvittaessa neuvoa ja kaikki tekivät todella ahkerasti töitä. He käyttivät töissä myös omaa luovuutta ja kekseliäisyyttä. (Kuvat 42.– 44.)

Kuva 42. Huopaoetus.

Kuva 43. Huopakuviot.

Kuva 44. Huopapingviini.

Tekevä-luokan vierailupäivä oli 7.11. Luokalla oli paikalla yhdeksän oppilasta sekä Jukka Onttosen sijaisena toiminut koulunkäynninohjaaja Jenni Siirilä. Ohjelma sujui samaan tapaan kuin Silta-luokallakin. Oppilaista huomasin, että he ovat vuoden nuorempia kuin Silta-luokkalaiset. Oppilaat olivat vilkkaampia ja keskittyminen herpaantui välillä. He olivat kuitenkin kiinnostuneita koirista ja koirankopin näkeminen synnytti yllättyneitä ja mielestäni ihastuneitakin hymyjä.

Neulahuovutus sujui hyvin, tosin kaikki oppilaat eivät jaksaneet keskittyä koko varattua puoltatoista tuntia huovutukseen. Eräs poika huovutti tulevaa isänpäivää varten sydämen ja toinen poika teki suuren aurinkoisen kukan (Kuvat 46. ja 45.)

Kuva 45. Huopakukka

Kuva 46. Huopasydän

6 KÄYTTÄJÄKOKEMUKSET JA ARVIOT VIERAILUSTA

Käyttäjäkokemusten saaminen on tärkeää, jotta ohjelmapakettia voi parantaa ja kehittää ja muuntaa edelleen. Keräsin kaikilta Hirvilahden koululaisilta palautteen tekemäni yksinkertaisen palautelomakkeen avulla. Kirjasin ylös myös kuulemani puhetta ja näkemäni reaktiot heti tapahtuman jälkeen.

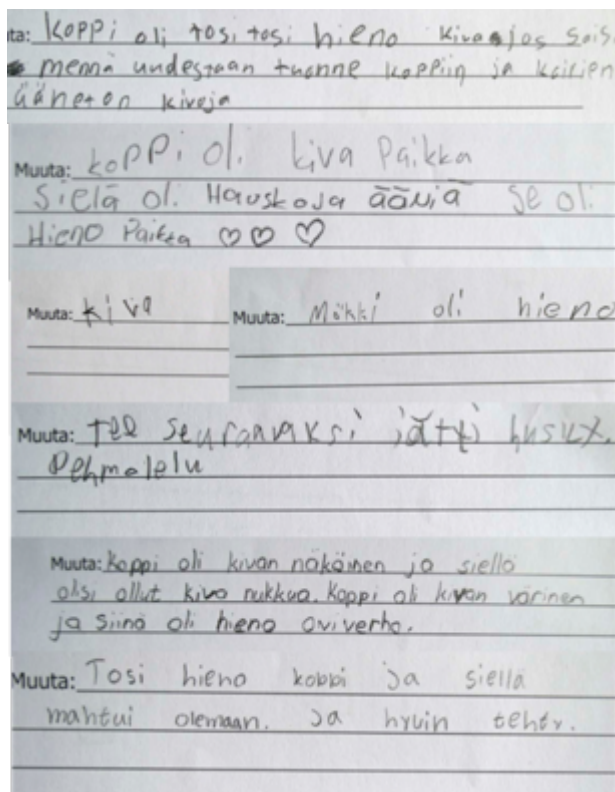
Olin suunnitellut nauhoittavani päiväkotilasten puhetta palautteeksi. Käytännössä se oli kuitenkin mahdotonta. Lapsilla oli paljon kaikenlaista juteltavaa ja oli helpompaa lopulta kirjoittaa heti käynnin jälkeen kommentteja ja havaintoja muistiin. Myös päiväkodin lastenhoitajat kirjoittivat minulle, mitä lapset olivat puhuneet vierailun jälkeen.

Nuoret saivat itse valita halusivatko antaa palautteen suullisesti vai kirjallisesti. Heidän kohdallaan kirjasin myös ylös näkemäni reaktiot ja kuulemani palautteen heti tapahtuman päätteeksi. Tekevä-luokan opettaja Jukka Onttonen ei ollut paikalla vieraillessani hänen luokassaan, mutta seurasi Silta-luokan neulahuovutusta. Ohjaaja Jenni Siirilä oli hänen sijaisenaan. Opettajat ja ohjaaja antoivat suullisesti palautteen oppilaiden päästyä kotiin tapahtuman jälkeen.

6.1 Hirvilahden koulun ja päiväkodin käyttäjäkokemukset ja arviot

Palaute oli kauttaaltaan positiivista. 20 paikalla ollutta oppilasta oli rastittanut hymynaaman palautepaperista (Liite 3.) ja 7 oppilasta oli laittanut lisäksi myönteisen kommentin. Olen kerännyt näytteeksi oppilaiden kirjoittamat kommentit kuvaan 47.

Kuva 47.

Moni oppilas sanoi, että jos olisi tämmöinen kotona, nukkuisin siinä. Virkattu ovi-verho herätti huomiota ja moni tunnisti virkkaustekniikan. Virkkaaminen on tekniikka, joka opitaan ensimmäisellä luokalla, joten se osattiin tunnistaa. Kopin muut materiaalit herättivät myös kiinnostusta. "Mistä katto on tehty?" ja "Kestääkö koppi vettä?"

Oppilaat olivat keskustelleet vielä vierailun jälkeen PowerPoint-esityksestä ja muistelleet sen sisältämiä asioita. Opettajista olisi myös mukavaa, jos tämmöinen koppi olisi kotona rentoutumista varten.

Arviointikeskusteluissamme opettajien ja ohjaajien kanssa tuli ilmi seuraavia käyttäjäkokemuksia ja jatkosuunnitelmia:

- Kysyin yläluokan opettajalta Jarkko Ojalalta, voisiko tällaista tapahtumaa ajatella tilattavaksi kouluille. Opettajan mielestä tapahtuma sopisi hyvin tilattavaksi, jos siihen olisi liitetty jokin valmis ehdotus oheistekemiseksi. Tapahtuman olisi hyvä olla valmis paketti, niin että opettajan ei tarvitse erikseen suunnitella mitä kopin kanssa tehtäisiin.
- Alaluokan opettaja Kirsi Tuoriniemestä koppivierailu oli ”mukava kokemus, jossa oli hyvä tunnelma.” Hän piti PowerPoint -esitystä asiantuntevana ja oli tyytyväinen, kun oppilaat jaksoivat kuunnella ja esittää kysymyksiä.
- Esikoulun opettaja oli tyytyväinen kokemaansa ja sai ideoita pienen sopen rakentamiseen esikoulun tiloihin. Esikoululaiset toivoivatkin, että ”eskassa olisi tämmöinen”.
- Päiväkodin isommat lapset kuuntelivat sadun tarkkaavaisesti ja kertoivat hoitajille jälkeinpäin kuulemastaan sadusta. Kopissa oli ollut ”kiva istua, äänet olivat hyviä ja satukirja oli ollut hyvä.” Kaikki kolme lastenhoitajaa pitivät koppia ”ihanana ideana, jossa oli hyvä rauhoittua. Omat ideat ja suunnitelmat alkoivat kehittyä hoitajien mielessä.

6.2 Tekevä- ja Silta-luokan käyttäjäkokemukset ja arviot

Ajattelin, että palautteen antaminen onnistuu isommilta oppilailta joko kirjoittamalla vapaamuotoinen palaute tai kertomalla suullisesti. Oppilaat saivat itse päättää. Kaikki Silta-luokan oppilaat halusivat antaa palautteen suullisesti. Tekevä-luokan oppilaat kirjoittivat palautteen paperille.

Silta

Huomasin huskiesityksen aikana, että oppilaat kuuntelivat herpaantumatta. He osoittivat kiinnostuneisuutta kysymyksillä. Koppi oli ”kotoisa” ja sen hintaa kyseltiin. Kopin tuominen huovutustapahtumaan oli myöskin ”just hyvä”. Mukavin palaute oli kuulla, että neulahuovutus oli viikon paras asia koulussa. Vaikka oppilaat eivät saaneet kovin paljoa sanottua asioita, näin kuitenkin heistä, että koko tapahtuma oli onnistunut. Kukaan ei kysellyt milloin koulu loppuu ja kun tuli aika lähteä kotiin, oppilaat olivat hämmästyneitä, että kello oli niin paljon.

Keskustelimme opettaja Jukka Onttosen kanssa siitä, miten mielenkiintoista oli nähdä oppilaiden keskittyminen neulahuovutukseen. Olimme samaa mieltä siinä, että tapahtuma onnistui yhteisen arvopäämäärämme suuntaisena. Mielestäni oppilaiden intensiivisessä huovuttamisessa näkyi myös, miten käsityö voi lisätä yhteenkuuluvuutta ryhmään ja tuoda hyvän olon tunnetta. Tekemisessä oli jotakin samaa, mitä Eija Vähälä on todennut tutkimuksessaan. Tutkimuksen mukaan neulominen ja luova prosessi vaikuttavat fysiologisesti ihmiseen siten, että sydämen syke rauhoittuu ja ihminen rentoutuu. (Vähälä 2003, 185.)

Tekevä

Oppilaat jaksoivat katsoa PowerPoint-esityksen myös hyvin ja he esittivät muutamia kysymyksiä. Koppi oli mieluisa yllätys ja neulahuovutus sujui hyvin. Kaikki tekivät työnsä innolla. Kukaan ei nurissut.

Palautteissa luki

- oli mukavaa ja sai paljon uutta tietoa
- erosi paljon normaalikoulusta
- mukava tehdä sitä huopajuttua
- kiitoksia, tule useammin
- oli mielenkiintoista kuunnella juttuja koirista
- huovutus oli kivaa.

Silta-luokan opettaja Tommi Saikkonen ja ohjaaja Jenni Siirilä olivat tyytyväisiä kokemukseen. Opettajan mukaan kokonaisuus oli oikein onnistunut ja toimiva paketti. Mietin ohjaajan kanssa, oliko kopin mukanaololla vaikutusta tunnelmaan. Hän oli siitä mieltä, että oli ehdottomasta. Koppi ja äänimaailma rajasivat huovutustapahtumassa käytettyä tilaa ja vaikuttivat rauhoittavasti. Joku oppilaista kysyi, oliko kopissa lämmitys. Oppilaan mielestä sen sisällä oli niin lämmin tunnelma.

Minä itse olin myös tyytyväinen käynteihin sekä Hirvilahdessa että nuorten luona. Kaikenikäiset oppilaat olivat innostuneita kopista ja viehättyneitä siellä vierailusta. Koirat ja valjakkomaailma myös kiinnostivat selvästi kaikkia. Mitä tämä minulle yrittäjänä merkitsee, pitää ruveta tarkkaan pohtimaan. Alku vaikuttaa lupaavalta.

Oli mielenkiintoista nähdä, miten kopissa käynti lapsista aikuisiin vaikutti samalla tavalla. Kaikista oli mukavaa oleilla kopissa ja siellä oli heistä viihtyisää. Koppi toimi tavallaan turvallisena piilopaikkana. Kirjassa *Make Space* kuvataan hyvää piilopaikkaa muun muassa seuraavilla adjektiiveilla:

- erilainen
- ei tekninen
- pieni
- lämmin ja hämärä
- tuoksu hyvälle tai erilaiselle.

Kirjan mukaan piilopaikka on tarpeen varsinkin ulospäin suuntautuneilla työpaikoilla, missä ollaan koko ajan tekemisissä ihmisten kanssa. (Doorley ja Witthoft 2012, 132.) Saamastani palautteesta mieleeni tuli, että koulut ja päiväkodit ovat varsin meluisia paikkoja, missä joutuu olemaan vuorovaikutuksissa erilaisten ihmisten kanssa koko ajan. Voisi olla mukavaa, jos käytettävissä olisi esimerkiksi lämminhenkinen koirankoppi, mihin vetäytyä välillä rauhoittumaan. (Kuva 48.)

Kuva 48. Opettaja rentoutuu.

7 POHDINTA

Vetokoiraretki villakopissa -ohjelmapaketin suunnittelu ja kokeilu antoivat paljon pohdittavaa monista eri näkökulmista. Käyn seuraavissa luvuissa tapahtuneen prosessin läpi yrittäjyyteni kannalta, tuotteen, ohjelmapaketin ja mukanaolijoiden kannalta mennyttä ja tulevaa aikaa pohtien.

7.1 Ohjelmapaketti yrittäjän näkökulmasta

Aloitin tekemään työtäni aluksi ajatellen pelkästään taiteellista näyttelytyötä. Kaupallinen ajattelu on minulle vaikeaa. Tulevana muotoilijana on kuitenkin osattava ajatella kaupallisesti, tuotteistaa ja markkinoida omat ideat. Ideointivaiheessa minulla oli ajatuksena tehdä kopista näyttelyteos, jonka kanssa menisin vaikka ostoskeskukseen tai palvelutaloon. Työstäessäni ajatusta huomasin, että kopilla on paljon laajempikin merkitys.

Matkan varrella tavoitteeksi kehittyi kopin valmistuksen lisäksi viedä koppi koekäyttöön lasten ja nuorten pariin sekä valmistaa vierailutoiveiden mukainen ohjelmapaketti, joka sisältää ensi alkuun pilottina tehdyn esittelyn rekikoirista, satuhetken tai neulahuovutusohjauksen. Pilottivaiheen kokeilu onnistui kaikkia tyydyttävällä tavalla.

Näiden kokeilujen jälkeen seuraava vaihe on ryhtyä markkinoimaan palvelua ja suunnitella useampi vaihtoehtoinen ohjelmapaketti kopin ympärille. Opinnäytetyön ihan loppuvaiheessa olen joutunut jo suunnittelemaan ensimmäisen esitteen ohjelmapaketista, jonka Hirvilahden musiikkileirin edustajat ovat toimittaneet Kuopion kaupungin kulttuurisuunnittelijoille Kirsi Heikkiselle ja Elina Prepulalle esitellessään tammikuussa ensi kesän musiikkileirin ohjelmasuunnitelmaa. (Mälkönen 2015)

Koppivierailujen markkinointi on haasteellista. Kuntien taloustilanne on tällä hetkellä heikko, eikä ylimääräisiä rahoja palvelujen ostamiseen ole. Vaikka tarvetta koppivierailuilleni olisi, ei niille välttämättä löydy helposti rahoitusta.

7.2 Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteenani oli antaa lapsille ja nuorille rekikoiratietoa ja saada heidät kokemaan jotakin elämyksellistä tekemäni kopin avulla. Halusin herättää kiinnostuksen rekikoira maailmaan ja sitä kautta luontoon ja luoda miellyttävän tunnelman tilaisuuteen. Minulla oli myös esteettisiä tavoitteita kopin ulkonäön suhteen ja halusin innostaa vierailijoita kierrätysmateriaalien käyttöön.

7.2.1 Elämyksen kokeminen ja innostuminen

Elämys määritellään Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen mukaan moniaistiseksi, unohtumattomaksi ja merkittäväksi kokemukseksi, joka voi johtaa kokijan henkilökohtaiseen muutokseen. (Saari ja Reini 2009, 9.) Palautteiden perusteella tapahtuma kokonaisuudessaan vaikutti kokemukselliselta. Kuvat ja omakohtaiset kertomukset koirista, kopin lämmin tunnelma ja valjakkoretkien äänet tekivät satu-tuokiosta ja huovutuksesta varmasti merkittävän ja tavallisuudesta poikkeavan kokemuksen koulussa.

Kun nuoret huovuttivat huopakopin vieressä, ohjelma poikkesi paljon heidän normaali rutiineistaan koulussa. Vuoden 2016 opetussuunnitelmauudistus pyrkii siihen, että oppilas oppisi itse kokemalla ja elämyksellisesti, mieluiten ryhmässä (Holopainen, 2014). Huovutustuokion aikana oppilaat kokeilivat huovuttamista itse tekemällä ja kaikkien töistä tuli erilaisia. He olivat innostuneita ja keskittyneitä. Mielestäni huovutusta ennen koettu matka rekikoiran maailmaan ja käynti kopissa virittivät heidät sopivaan tunnelmaan ja inspiraatioon.

Tekevä- ja Silta-luokkien nuoret kokeilivat neulahuovutustekniikkaa ja uskalsivat tehdä omanlaisiaan töitä välittämättä muista. He innostuivat huovutuksesta niin, että se oli jonkin mielestä viikon paras kohta.

Seija Karppisen mukaan innostaminen lähtee ohjaajan innostumisesta (Karppinen 2008, 102). Oma innostukseni valjakkokoirista ja käsitöiden tekemisestä näytti välittyvän lapsiin ja nuoriin. Kopissani vierailleet opettajat ja lastenhoitajat kiinnostuivat myös käytetyistä materiaaleista. Esikouluopettaja Helena Jauhiainen sai idean tehdä lapsille oman pienen sopen esikoulutilaan.

7.2.2 Kopin käytettävyys, esteettisyys ja tunnelma

Valmistin mielikuvastani pienoismallin ja sen jälkeen ison kopin. Molemmat työt onnistuivat ja ison kopin käytettävyys on nyt pilotoitu kahdessa vierailupaikassa. Isoa koppia on kätevä liikutella ja se on helppo pystyttää. Villaseinien kiinnittämisessä tarranauharatkaisu on tällä hetkellä toimiva.

Olen tyytyväinen sekä pikkukopin että ison kopin ulkonäköön. Niistä tuli mielestäni omien mielikuvien ja tavoitteiden mukaisia. Olen suhteellisen tyytyväinen myös tekemäni käsityön laatuun. Olen luonteeltani hieman kärsimätön ja haluan usein saada työt nopeasti valmiiksi. Siksi tekemäni käsityöt ovat yleensä nopeatekoisia. Kopin valmistus oli suuritöinen urakka ja vaati kärsivällisyyttä tehdä työ kunnolla loppuun asti.

Kopin koko ei voisi olla yhtään suurempi, jotta se mahtuu pakettiautoomme. Olen tyytyväinen, että ymmärsin kiinnittää villaseinät tarranauhojen avulla runkoon. Villaiset seinät voi irrottaa aina kuljetuksen ajaksi eivätkä ne likaannu tai vahingoitu kuljetuksessa. Jos koppia tullaan käyttämään todella paljon, voi olla että tarranauhat eivät toimi enää tai tilkkujen ommelkohdat alkavat repeämään. Tällöin voin vaihtaa tarranauhat tai myös jopa tilkut. Kiinnitystekniikkaa voi myös kehittää ja etsiä vaihtoehtoja esimerkiksi nauhoilla kiinnittämisestä.

Make Space –kirjassa puhutaan nuotiotulella istumisesta, kun tarkoitetaan tehdä turvallinen ja maanläheinen keskustelupaikka. Tällöin ihmiset istuvat alhaalla pienessä piirissä. (Doorley ja Witthof 2012, 32.) Kopin pieni tila ja hämyinen tunnelma loi turvallista tunnelmaa, samoin lattialla istuminen satua lukiessa. Ehkäpä lapset ja nuoret sekä aikuiset siksi toivoivat kotiinkin samanlaista tilaa nukkumapaikaksi.

Tampereen yliopiston tiedotteessa kerrotaan miten psykologian professori Kalevi Korpela on tutkinut kaupunkilaisten mielipaikkoja. Tutkimusten mukaan luontomielipaikat säätelevät stressaantuneisuutta ja luontonäkymien katselulla on todettu olevan myönteinen vaikutus ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. (Tampereen yliopisto, 2013). Voi olettaa, että villakoppi toimii sekä luontonäkymänä tai paremminkin luontokuulumana ja sisätilassa olevana mielipaikkana.

7.3 Yhteistyö eri ammattilaisten kanssa

Opinnäytetyötä tehdessäni opin, että verkostoituminen on välttämätöntä yrittäjäksi aikovalle. Onnekseni tunsin jo entuudestaan asiantuntijoita, joilta pyytää apua. En olisi osannut yksin rakentaa koppia tai tehdä äänimaailmaa. Sain helposti yhteyden yhteistyökumppaneihin ja saimme vaivatta sovittua yhteistyöstä. Sain heiltä myös palautetta prosessistani ja ohjelmapaketistani sekä myönteistä tukea suunnitelmiini.

Kävin tammikuussa Helsingin kaupungintalolla lastenkirjallisuustapahtumassa ja tapasin siellä *Pro lastenkirjallisuus*-yhdistyksen puheenjohtajan Maija Karjalaisen. Hän esitteli minulle lastenkirjakuvittajien näyttelyä tapahtumassa ja ihastelimme yhdessä näyttelyssä ollutta maailman pienintä kulttuuritaloa. Tästä sain aiheen esitellä opinnäytetyötäni Karjalaiselle. Hän pyysi minua laittamaan esitteen kopista ja oli kiinnostunut kopin mahdollisuuksista lastenkulttuurissa. Verkostoja tulee luotua näin sattumaltakin, kun pitää asiaansa esillä, osuu oikeaan paikkaan ja tapaa oikeita henkilöitä.

7.4 Mitä tästä eteenpäin?

Osallistuin 12.11. lastenkulttuurifoorumiin Kuopion Muotoiluakatemiassa. Foorumissa esiteltiin jo toimivia ratkaisuja, joissa kulttuurin edustaja, esimerkiksi näyttelijä tai kuvataiteilija, tekee yhteistyötä koulun kanssa jonkin projektin puitteissa. Reki-koirankopillani voisi olla vastaavalla tavalla mahdollisuus toimia osana koulujen kanssa tehtävää taide- tai käsityökasvatusta. Kopin rakentaminen voisi olla monialaisen oppimiskokonaisuuden projekti, jossa rakennettaisiin koppi, valmistettaisiin seinät ja tutkittaisiin valjakkokoira maailmaa. Meneillään olevassa opintosuunnitelmaudistuksessa monialaiset oppimiskokonaisuudet yhdistävät eri oppiaineita. (Halinen 2014, 21.)

Olen saanut kutsun ensi kesän Hirvilahden musiikkileirille kopin kanssa. Minuun on ollut yhteydessä myös Kaarinan Kotimäen koulun biologian opettaja Ulla Haapanen. Hän on kiinnostunut saamaan kopin kouluvierailulle. Aion laskea ohjelmapaketilleni sopivan hinnan ja jatkaa tuotteeni kehittämistä sekä suunnitella ohjelmapaketin markkinoinnin. Työtä on syytä jatkaa.

Tässä opinnäytteessä kokeilin sadun lukemista päiväkotikäisille lapsille. Jatkossa kopin tuotteistamiseen päiväkotimaailmaan voisi liittää sadutuksen. Sadutuksessa lapset muokkaavat ajatuksiaan tarinaksi ja sen avulla lapset rohkaistuvat ilmaisemaan itseään ja käyttävät enemmän mielikuvitustaan. (Karlsson 2003,10 ja 42.) Koppi voisi ilmentää muitakin maailmoja, kuin rekikoiramaailman. Lapset voisivat saduttaa koppiin oman satumaailman hahmoineen, jota jatkaa vielä senkin jälkeen, kun koppi olisi lähtenyt uuteen vierailukohteeseen.

Tehdessäni opinnäytetyötäni ajattelin monesti, että onko aiheessani järkeä. Tekeväni kouluvierailut ja palaute saivat minut vakuuttumaan, että rekikoirankoppipaketti kannatti tehdä. Paketilla on tilausta koulu- ja päiväkotimaailmassa ja uskon että työyhteisöjen hyvinvointitoiminta, nuorisotalot, kirjastot sekä palvelutalojen asukkaat voisivat olla myös mahdollisia kohderyhmiä. On käynyt selväksi, että ammatillinen verkottuminen on välttämätöntä palveluiden tuottamisessa ja kehittämisessä.

ASiantuntijaryhmä/REFLEKTOINTI- JA ARVIOINTIRYHMÄ

HEIKKINEN, Saara

JAUHIAINEN, Helena

LINDEWALL, Seppo

OJALA, Jarkko

ONTTONEN, Jukka

RAATIKAINEN, Anne

RAUTIAINEN, Helena

SAIKKONEN, Tommi

SIIRILÄ, Jenni

STRAHLENDORFF, Matti

TUORINIEMI, Kirsi

SEMINAARIRYHMÄ JA OPINNÄYTETYÖN OHJAAJA

MARJO MÄLKÖSEN KOKOELMAT.KUOPIO

Opinnäytetyöhön liittyvä kuva-aineisto. ONT-albumi.

Ison kopin rakennepiirustukset.

Hirvilahden koulun ja päiväkodin käyttäjäkokemukset -ja arviot -kansio.

Täytetyt palautelomakkeet ja keskustelumuistiinpanot.

Tekevä9- ja Silta10-luokan käyttäjäkokemukset ja arviot –kansio.

Kirjalliset palautteet ja keskustelumuistiinpanot

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

KUVAT 1-48 Marjo Mälkönen, kotialbumi, Kuopio

DOORLEY, Scott ja WITTHOFT, Scott 2012. Make Space How to set the stage for creative collaboration. New Jersey: John Wiley & Sons inc

HALINEN, Irmeli 2014. OPS2016 -*Koulu katsoo tulevaisuuteen*. ITK –konferenssi. [Verkkajulkaisu] Opetushallitus. [Viitattu 20.11.2014] Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/156929_ops2016_koulu_katsoo_tulevaisuuteen_ITK2014.pdf

HARTIKAINEN, Mikko 2014. *Kulttuurikasvatus uudistuvissa perusopetuksen opetus-suunnitelmissa*. [Verkkajulkaisu] Opetushallitus. [Viitattu 20.11. 2014] Saatavissa:

http://www.taikalamppu.fi/images/taikalamppu/seminaarit/2014/FOORUMI/mikko_hartikainen.pdf

HEISKANEN Irma ja KAILO Kaarina 2006. Ekopsykologia ja perinnetieto. Tampereen yliopistopaino Oy.

HINKKALA, Helena 2011. Tekstiili kierrätyksen esiselvitys -*Poistotekstiilimassojen hyödyntämistapojen edistäminen jätehierarkian mukaisesti*. [Verkkajulkaisu] HAMK. [Viitattu 15.10. 2014] Saatavissa:

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMKJulkisetDokumentit/Tutkimus_ja_kehitys/HAMKin%20hankkeet/velog/VALMIS_Helenan%20selvitys180511.pdf

HOLOPAINEN, Heini 2014. Yle Keski-Pohjanmaa. [Verkkouutiset] [Viitattu 15.2. 2015] Saatavissa:

http://yle.fi/uutiset/koulussa_myllertaa__kokeminen_ja_elamukset_kiilaavat_kirjojen_sekaan/7249140

HONKANEN, Piia 2014. *Masculin/Feminin* Opinnäytetyö. [Verkkajulkaisu] [Viitattu 2.9. 2014] Saatavissa:

http://finatex.innojulkaisu.fi/media/stipendit/honkanen_piia_masculin_feminin_valmis.pdf

ILMASTO-OPAS, Syke. Ilmatieteen laitos. [Verkkajulkaisu] [Viitattu 1.9. 2014] Saatavissa: <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/suomen-muuttuva-ilmasto/-/artikkeli/74b167fc-384b-44ae-84aa-c585ec218b41/ennustettu-ilmastonmuutos-suomessa.html>)

KARJALAINEN, Maija 2015. Lehtori. Helsinki 16.1. 2015. Keskustelu.

KARLSSON Liisa 2003. Sadutus -Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä: Ps –kustannus.

KARPPINEN Seija, RUOKONEN Inkeri, UUSIKYLÄ Kari 2008. Nuoret ja taide –ilolla ja innolla, uhmalla ja uhollla. Helsinki: Finn lectura.

- KAUKINEN, Leena. 2009. Käsityön opetuksen tarkoitusta etsimässä. Teoksessa Koskennurmi-Sivonen Ritva, Raunio Anna-Mari, Luutonen Marketta (toim.) *Näkökulmia käsityön ja käsityön opetuksen tutkimukseen*. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 3.10.2014] Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/~rkosken/PirkkoAnttila80vuotta.pdf>
- KUOPION KOULULAITOS 125 VUOTTA, Kuopion Koulutuspalvelukeskus. [Verkkosivu][Viitattu 30.9. 2014] Saatavissa: <http://www.koulut.kuopio.fi/koulu125/1972/TEKEVA.HTM>
- LAHTI, Raija 1971. Kirjomme käsin ja koneella. Helsinki: Tammi.
- LIIKANEN, Hanna-Liisa 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia –ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014. Opetusministeriön julkaisuja (minedu.fi).
- LINDEWALL, Seppo 2013. Esteettömyyskartoittaja. 30.11. 2013. Henkilökohtainen tiedonanto.
- MÄLKÖNEN, Marjo 2015. Koppimainos. Kuopio. Marjo Mälkösen opinnäytetekansio.
- OPETUSHALLITUS. Kehittämishankkeet 2014. [Verkkosivusto] [Viitattu 15.10.2014] Saatavissa: <http://www.oph.fi/>
- OPETUS –JA KULTTUURIMINISTERIÖ, Koulupudokkaiden aktivointi, joustava perusopetus 2010. [Verkkosivu] [Viitattu 30.9. 2014] Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/?lang=fi>
- UULATUOTE OY. Kaikki maalit. [Verkkosivut.] [Viitattu 2.12. 2014] Saatavissa: <http://www.uula.fi/fi/uulatuote-oy>
- SAARI, Miika ja REINI, Teemu 2009. *Elämyspalvelun tuotteistaminen Case – murhamysteeri-illalliset*. Opinnäytetyö. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 4.1. 2015] Saatavissa: http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/Saari.Miika_Reini.Teemu.pdf
- SAVOLAINEN, Tuija 2010. *Haastava nuori ja koulunkäynti –opas opettajalle*. [Verkkojulkaisu] Opetushallituksen SAIREKE-hankkeen materiaaleja. [Viitattu 10.9.2014] Saatavissa: <http://www.mv.helsinki.fi/home/hotulain/New%20Folder/Haastav%20nuori.pdf>
- SÖDERSEN, Svend Otto 1979. Poika ja valjakkokoira. WSOY.
- TAMPEREEN YLIOPISTO 2013. Psykologian professori Kalevi Korpela: Luontoympäristö parantaa hyvinvointia. [Verkkotiedote] [Viitattu 20.1. 2015] Saatavissa: <http://www.uta.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote.html?id=84089>
- TELEMÄKI, Matti 1998. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Kajaanin opettajakoulutuslaitos, Kajaani.
- VESANEN, Tero ja VILJAKAINEN, Mikko 2014. *Liimapuukäsikirja osa 1*. [Verkkokirja] [Viitattu 2.2. 2015] Saatavissa: <http://www.puuinfo.fi/sites/default/files/content/rakentaminen/suunnitteluohjeet/liimapuukäsikirja-osa-1/liimapuukäsikirja-osa-1/liimapuulow.pdf>
- VIRTUAL BARBER SHOP 2007, Youtube [Äänite] [Viitattu 5.9.2014] Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=IUDTlvagjJA>

VÄHÄLÄ, Eija. 2003. Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin. Nurmijärvi: Kirjakas Ky.

LIITE 1:

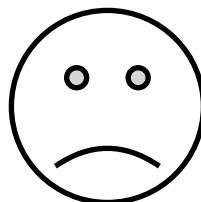
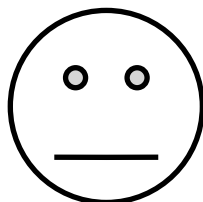
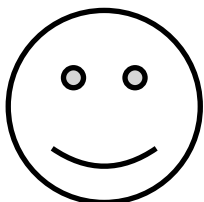
LIITE 2.

Villakopin äänimaailma. Marjo Mälkösen äänitteistä muokannut musiikin kandidaatti Matti Strahlendorff. Kesto 11 min.

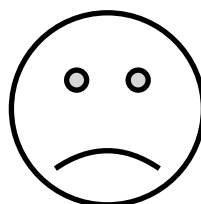
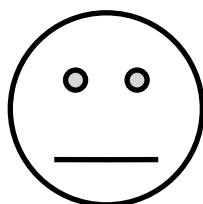
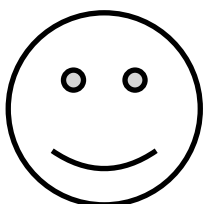
<https://www.youtube.com/watch?v=Hy6StyQ7rPA>

LIITE 3.

Siperianhuskyn kyydissä PowerPoint- esitys oli:

Koppivierailu oli:

Minulla jäi mieleen: _____

_____

_____

LIITE 4.

Siperianhuskyn kyydissä PowerPoint-esitys

Siperianhuskyn kyydissä

Kuva 1.

Historia

Valjakkokoirien käyttö on alkanut Euraasian alkuasukkaiden keskuudessa. On löydetty todisteita siitä, että rekikoiria on käytetty jo 4000 vuotta sitten. Siperiaan on saapunut Keski-Aasiasta kansoja mukanaan koiria, jotka ovat risteytyneet paikallisten susien kanssa. Näistä pohjoisista koirista on kehittynyt tähän päivään saakka säilyneitä ryhmiä, joista siperianhusky on todennäköisesti parhaiten tunnettu.

(Rauhamaa 2011,9.)

Kuva 2.

Koillis-Siperiassa asuvat tsuktsit ovat kehittäneet pitkänmatkan rekikoiria, jotka ovat olleet pieniruokaisia, mutta sitkeitä koiria.

Nämä koirat ovat jaksaneet kulkea pitkiä matkoja merijäällä avomerelle saakka. Valjakoissa on käytetty 16-18 koiraa, jotta on saatu riittävästi tehokkuutta pienikokoisten koirien valjakkoon. Suuren valjakon saamiseksi on koiria lainailtu muilta kyläläisiltä. Nykypäivän siperianhuskeissa on samanlaisia ominaisuuksia. Ne ovat kestäviä ja pieniruokaisia vetokoiria.

(Rauhamaa 2011,9.)

Kuva 3.

Kuva 4.

Husky-sana on peräisin eskimokielen sanasta Esky. Nimeä ovat aluksi käyttäneet pohjoisamerikkalaisen turkiskauppa Hudson Bay Companyn työntekijät.

Husky-sanalla viitattiin vinosilmäisiin, tuuheahäntäisiin rekeä vetäviin koiriin.

Kun näitä koiria tuli ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa Pohjois-Amerikkaan, alettiin niitä nimittää siperianhuskyiksi erotukseksi eskimokoirista. (Rauhamaa 2011, 9.)

Siperianhusky

Kuva 5.

Kuva 6.

Kanadaneskimokoiria

Kuva 7.

Epäonnisia löytöretkiä

Kuva 8.

Amundsenin Etelämantereen valloitus 14.12. 1911. Matkan alettua grönlanninkoiria oli mukana 97 Fram-laivassa. 11 koiraa ja viisi miestä tulivat perille Etelänavalle. (Amundsenin etelänaparetkikunta)

Kuva 9.

Fridjoft Nansen ja Hjalmar Johansen koirien kanssa lähdössä pohjoisnavalle 1895. Matka epäonnistui ja he joutuivat kääntymään takaisin. Matkalla jouduttiin tappamaan vetokoiria ravinnoksi. (Fridjoft Nansen)

Kuva 10.

Douglas **Mawson** epäonnisella tutkimusmatkalla 1912 Etelämantereella. Matkalla tapahtuneen onnettomuuden vuoksi retkikunta näki nälkää ja koiria jouduttiin lopettamaan ravinnoksi. (Mawsonin etelänaparetki)

Balto

Kuva 11.

Balto ja norjalainen "seerumivaljakon" ajaja Gunnar Kaasen.

Kuva 12.

Balto on täytettyä Clevelandin luonnonhistoriallisessa museossa.

Kuva 13.

Baltolle on pystytetty patsas New Yorkin Central Parkiin

Balto oli Leonhard Seppalan omistama rekikoira. Balto sai kuuluisuutta toimimalla kurkkumätälääkettä sisältävää rekeä vetäneen valjakon johtajakoirona 1925 Alaskassa. Nomen kaupungissa puhjennutta kurkkumätäepidemiaa estämään tarvittiin seerumia, mutta sitä ei rankasta talvesta johtuen voitu viedä lentämällä. Kaupunki pelastui uhkaavalta taudilta rekikoiravaljakkojen vietyä seerumin viestinä perille.

(Rauhamaa 2011,14.)

Kuva 14.

Baltosta on tehty kolme Universal Pictures- yhtiön piirroselokuva.

Kuva 16.

Siperianhusky synnyttää 1-10 pentua.

Emo huolehtii itse synnytyksestä. Pennut tarkenevat syntyä ulkona, sillä emo lämmittää niitä kehollaan.

Pentujen silmät aukeavat n. 2-viikkoisina ja ne alkavat syödä kiinteää ruokaa 3vk iästä alkaen.

Kuva 18.

Kuva 17.

Valjakkoon kouluttaminen

Pennut oppivat laumalta sosiaalisen käyttäytymisen.

Vuoden ikäiset pennut pääsevät lyhyille matkoille valjakon mukaan ja oppivat seuraamalla muita.

Johtajaksi valikoituu rauhallinen ja älykäs koira, joka kuuntelee isännän ohjeita ja menee sinne minne pyydetään.

Komentosanoja ovat esimerkiksi seis, oik, vas, eteen ja takaisin.

Kuva 19.

Kuva 20.

Kuva 21.

Luonne ja ulkonäkö

Huskyt ovat ystävällisiä ja älykkäitä laumassa viihtyviä koiria. Vetokoirana toimiminen on niille luonteenomaista ja ne pitävät vetämisestä yli kaiken.

Huskyt keskustelevat ulvomalla ja ulisemalla.

Siperianhusky on keskikokoinen, keveärakenteinen koira, jolla on tiheä karva, pystykorvat ja tuuhea häntä. Huskyllä voi olla siniset tai ruskeat silmät.

Kuva 22.

Kuva 23.

Husky voi oppia olemaan kissan kaveri.

Kuva 24.

Ravinto

Ruokinta vaihtelee huskeillamme vuodenajan mukaan. Lepokauden aikaan kesällä koirat syövät kerran päivässä joko kuivamuonaa tai raakoja lohenruotoja. Talvikaudella treenatessa ja valjakkoreissuilla koirat saavat aamulla lämmintä lihalientä, jossa on lihaista läskiä ja illalla kuivamuonaa tai lohenruotoja.

Huskyt pitävät lohesta, joka on hyvää ja rasvaista ravintoa.

Pennut saavat kolme kuivamuonaruokaa päivässä noin 4kk ikäisiksi.

Kuva 25.

Kuva 26.

Koiratarha

Kuva 27.

Kuva 28.

Kuva 29.

Kuva 30.

Huskymme asuvat ulkona koko vuoden. Kaksi koira on aina pareittain omassa tarhassa.

Ruokinta tapahtuu eteisestä ja eteistä pitkin koirat pääsevät juoksutarhaan leikkimään ja juoksemaan.

Kullakin koiralla on oma koppi, jossa on talvella eristeenä heiniä.

Kuva 31.

Kuva 32.

Siperiahuskyn turkki on tuuhea ja tiheä. Sillä on tiheä alusvilla ja vettä hylkivä peitinkarva. Husky voi asua ulkona vuoden ympäri. Karvanlähtö on kaksi kertaa vuodessa.

Kuva 33.

Arktiset koirat osaavat asettua nukkumaan kiepille. Tällöin niiden vatsa on piilossa ja häntä toimii tyynynä ja eristeenä lumelta. Tässä asennossa pakkasella nukkuminen on lämpimintä.

Reki

Lumiankkuri painetaan lumeen, kun reki "pysäköidään".

Kuva 34.

Kuva 35.

Rekipussi
Jarrut
Lumiankkuri

Kuva 36.

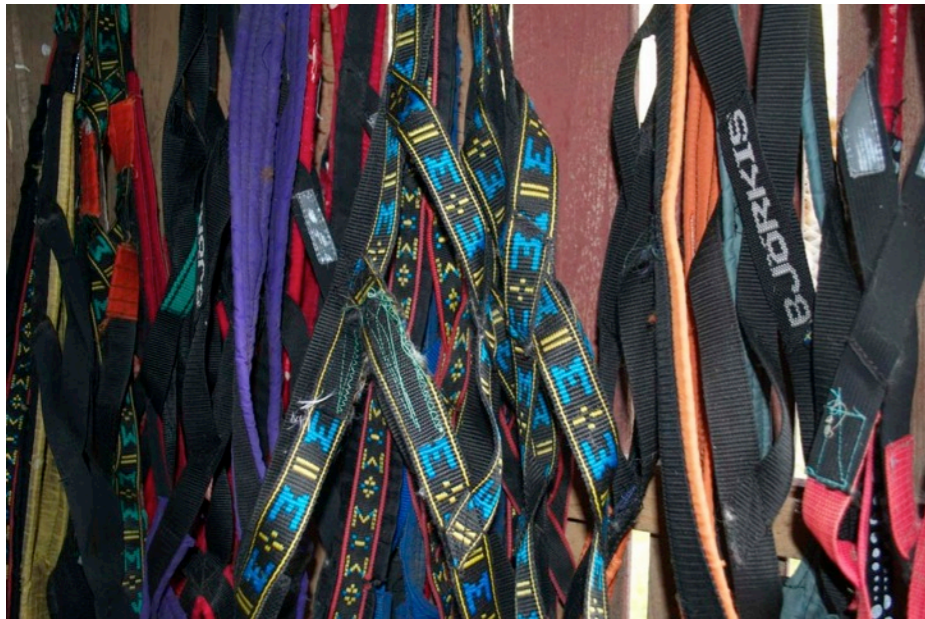
Valjaat ja vetoliinat

Kuva 37.

Köysiä tai vaijereita, joihin koirat on kytketty vetämisen ajaksi, kutsutaan liinoiksi.

Retkellä ollessa koirat kytketään matkakettinkiin, joka on kiinnitetty molemmista päistä lumeen.

Kuva 38.

Kuva 39.

Kuva 40.

Kuva 41.

Valjaat ovat erikokoisia koirien koon mukaan.

Treenaus ja retket

Kuva 42.

Koiriamme treenataan mönkijän avulla syksyisin ennen lumia. Lumikaudella koiratarhasta pääsee tampattua polkua pitkin järven jäälle. Kausi huipentuu valjakkoretkeen Kilpisjärvelle.

Kuva 43.

Kuva 44.

Valjakkokilpailut

Suomessa tunnetuimpia kilpailuja ovat muun muassa:

- Jongunverran ajot Lieksassa, 80 km
- Eastpoint Open Lieksassa, 300km. (Racing husky)

Ulkomailla tunnettuja kilpailuja:

- Iditarot 1800km Alaskassa (Iditarot.com)
- Yokon Quest 1600km (Yuoqon quest)
- Finnmarkslöppet 500 ja 1000km Pohjois-Norjassa.
(finnmarkslöppet.no)

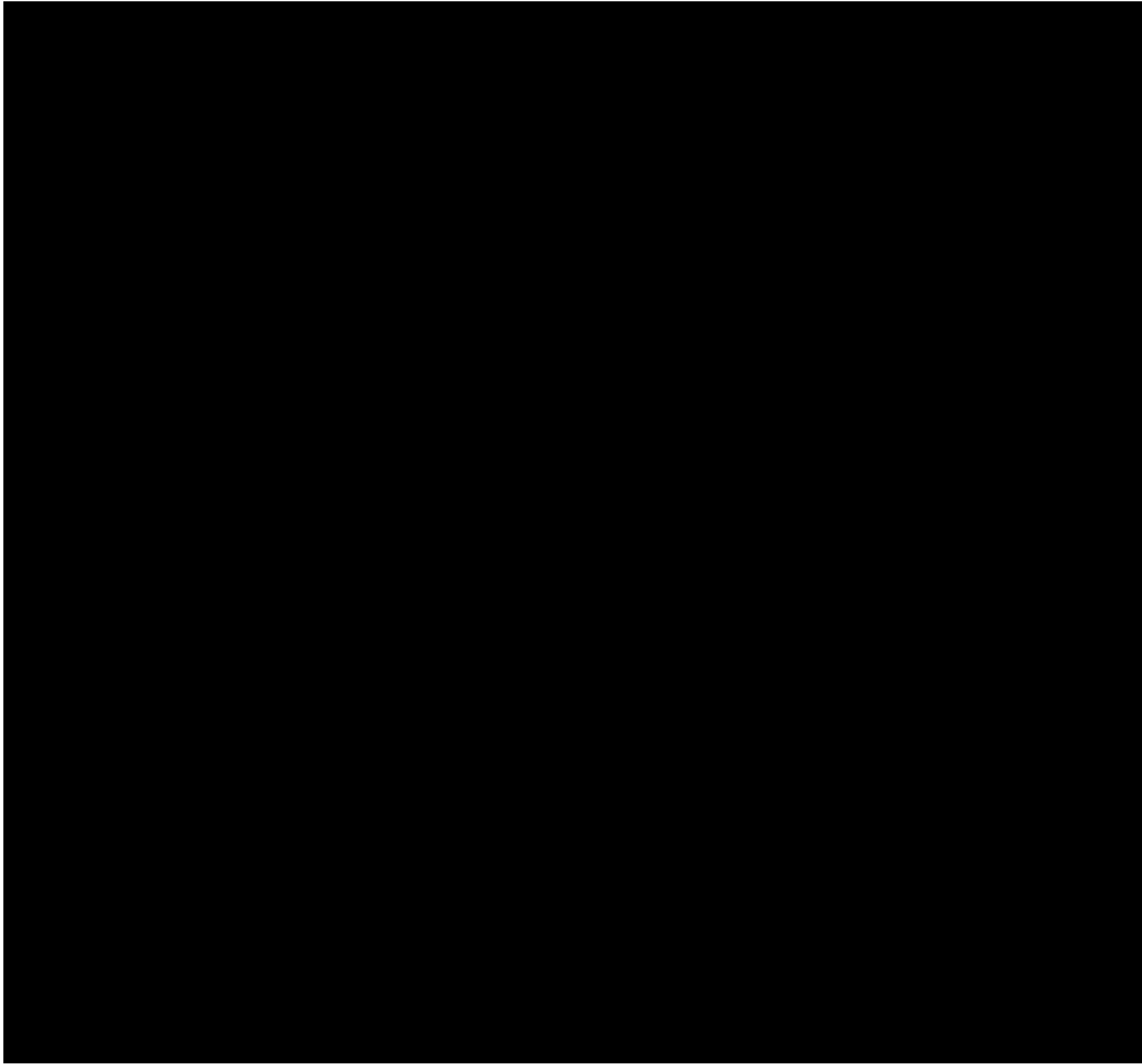
Kuva 44.

Kuva 45.

Lähdön hurmaa

Kuvalähteet

Kuvat 1, 2, 4-6 ja 15-44 Marjo Mälkönen, huskyalbumi, Kuopio.

Kuva 3. Siperian historia http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Siberia#mediaviewer/File:IstSib005_3.jpg

Kuva 7. Kanadan eskimokoira http://en.wikipedia.org/wiki/Canadian_Eskimo_Dog#mediaviewer/File:Esquimaux_Dog.JPG

Kuva 8. Amundsen etelämantereella http://en.wikipedia.org/wiki/Sled_dog#mediaviewer/File:Aan_de_Zuidpool_-_p1913-164-1.jpg

Kuva 9. Framin retkikunta http://fi.wikipedia.org/wiki/Framin_retkikunta_J%C3%A4%C3%A4merelle#mediaviewer/Tiedosto:Nansen_Johansen_depart_14_March_1895.jpg

Kuva 10. Mawson Etelämantereella http://en.wikipedia.org/wiki/Australasian_Antarctic_Expedition

Kuva 11. Gunnar Kaasen ja Balto http://en.wikipedia.org/wiki/Sled_dog#mediaviewer/File:Gunnar_Kaasen_with_Balto.jpg

Kuva 12. Balto, Luce Scarano http://fi.wikipedia.org/wiki/Siperianhusky#mediaviewer/Tiedosto:Balto_CLE.JPG

Kuva 13. Balto- patsas <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Balto.jpg>

Kuva 14. Balto- juliste http://en.wikipedia.org/wiki/File:Balto_movie_poster.jpg

Kuva 44. Koirakilpailut http://en.wikipedia.org/wiki/Iditarod_Trail_Sled_Dog_Race

Kuva 45. Iditarot http://en.wikipedia.org/wiki/Iditarod_Trail_Sled_Dog_Race

Video 1. Marjo Mälkönen, huskyalbumi, Kuopio.

- Rauhamaa [2011] artikkeli teoksessa Siperianhusky Valjakkoelämää
- Amundsenin etelänaparetkikunta http://fi.wikipedia.org/wiki/Roald_Amundsenin_etel%C3%A4naparetkikunta
- South-pole.com <http://www.south-pole.com/p0000101.htm>
- Fridtjof Nansen http://fi.wikipedia.org/wiki/Fridtjof_Nansen
- Mawsonin etelänaparetki 1912 http://fi.wikipedia.org/wiki/Mawsonin_etel%C3%A4naparetki_1912
- Racing husky.com http://www.racinghusky.com/sivusto_2009/index.php?s=79&l=fi
- Iditarot.com <http://iditarod.com/>
- Yuocon quest <http://www.yukonquest.com/about/yukon-quest-race-history>
- Finnmarkslopet.no <http://www.finnmarkslopet.no/page.jsp?id=818&mid=266>